

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
FAKULTA EKONOMICKÁ

Bakalářská práce

**Změny sídelního systému v české části Šumavy od počátku 20. století na příkladu
okresu Klatovy**

**The changes in settlement system in the Czech part of the Bohemian Forest from
the beginning of the 20th century on the example of the district of Klatovy**

Jiří Opatrný

Plzeň 2014

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma

*„Změny sídelního systému v české části Šumavy od počátku 20. století na
příkladu okresu Klatovy“*

vypracoval samostatně pod odborným dohledem vedoucí bakalářské práce za použití
pramenů uvedených v příložené bibliografii.

Plzeň dne 25. 4. 2014

.....

podpis autora

PODĚKOVÁNÍ

Mé poděkování patří všem, kteří mě podpořili při tvorbě této práce. Především bych chtěl poděkovat vedoucí mé práce Doc. PaedDr. Aleně Matuškové Csc. za odborný dohled, rady a cenné připomínky, dále za vstřícný přístup a trpělivost

Obsah

Úvod a cíl práce	8
1. Metodika práce.....	8
2. Rozbor a hodnocení literatury, elektronických zdrojů	11
3. Základní terminologie	12
3.1 Venkovská sídla	13
3.2 Městská sídla.....	14
4. Základní geografická charakteristika okresu Klatovy	15
4.1 Fyzicko-geografické poměry	15
4.2 Postavení v sídelní struktuře Plzeňského kraje a ČR	16
4.3 Vývoj administrativního rozdělení do roku 1900 a v roce 2011	17
4.4 Vývoj počtu obyvatel v období 1900-2011	18
4.5 Dopravní sítě v okrese Klatovy.....	19
5. Spojená sídla	20
6. Vývoj sídelního systému do roku 1900.....	20
7. Sídelní systém v roce 1900	22
7.1 Historický vývoj v letech 1900-1918.....	22
7.2 Sídla v roce 1900.....	24
7.2.1 Rozmístění obyvatelstva	24
7.2.2 Velikostní kategorie sídel.....	25
7.2.3 Obce dle velikosti, počet částí obcí.....	26
8. Sídelní systém v letech 1930 a 1950	28
8.1 Historický vývoj v letech 1918-1955.....	28
8.2 Sídla v letech 1930 a 1950	31
8.2.1 Rozmístění obyvatelstva v letech 1930 a 1950	32

8.2.2	Velikostní kategorie sídel v letech 1930 a 1950	34
8.2.3	Obce dle velikosti, části obcí v letech 1930 a 1950	35
8.2.4	Porovnání let 1930 a 1950.....	38
9.	Sídelní systém v roce 2011	39
9.1	Historický vývoj v letech 1951-2011	39
9.2	Sídla v roce 2011.....	41
9.2.1	Rozmístění obyvatelstva	42
9.2.2	Velikostní kategorie sídel.....	43
9.2.3	Obce podle velikosti, části obcí	44
9.2.4.	Klasifikace obcí.....	47
9.2.5	Městské obyvatelstvo	48
9.2.6.	Venkovské obyvatelstvo	48
9.3.	Ekonomická analýza sídel.....	49
9.3.1	Ekonomicky aktivní obyvatelstvo.....	49
9.3.2	Občanská vybavenost okresu Klatovy	51
10.	Zaniklá sídla v Okrese Klatovy v období 1900-2011	56
10.1	Základní charakteristika zaniklých sídel	56
10.2	Zaniklá sídla podle období zániku	56
10.3.	Charakteristika vybraných zaniklých sídel.....	57
10.3.1	Debrník.....	57
10.3.2	Javoří Pila.....	58
10.3.3	Stodůlky	58
10.3.4	Zhůří.....	59
11.	Vývoj vybraných obcí v okrese Klatovy	59
11.1	Smí.....	59
11.2	Běhařov	61

11.3 Rozdíly ve vývoji obcí Srní a Běhařov	62
12. Závěr	64
Seznam tabulek	66
Seznam grafů.....	68
Seznam použitých zdrojů	69
Seznam příloh	75

Úvod a cíl práce

Jako téma bakalářské práce bylo zvoleno téma vývoj sídelního systému v České části Šumavy. Jako zájmové území byl jako příkladové území vybrán okres Klatovy. Toto území patří mezi nejdříve osídlené oblasti v ČR. Nebylo tomu však vždy, Ještě na počátku 20. století to bylo zcela jiné.

V první části práce je pospaná metodika práce a jsou zde vysvětleny základní pojmy, které se týkají osídlení.

Ve druhé části práce je základní charakteristika okresu Klatovy. Jsou zde základní údaje o okresu, administrativní členění okresu, vývoj počtu obyvatel a administrativního systému, je zde stručně popsány fyzicko-geografické složky krajiny. Dále tato část práce obsahuje historický vývoj sídelního systému v okresu Klatovy do roku 1900 a popis základních typů sídel, zástavby a půdorysných typů obcí v okresu Klatovy.

Třetí část práce obsahuje vývoj, charakteristiku a srovnání sídelního systému okresu Klatovy ve vybraných letech. Vybrané roky jsou 1900, 1930, 1950 a 2011. Je zde historický vývoj území v určitém časovém úseku, který se vztahuje k vybraným sledovaným rokům. Podkapitoly s historickými vývoji území jsou v práci proto, aby byla nastíněna kulturně-společenská a politická atmosféra v zemi v daném období. Následuje charakteristika rozmístění obyvatel, velikostí sídel, obcí. Rok 2011 jsem zhodnotil podrobněji. V této části je navíc rozdělení na venkovské a městské obyvatelstvo, klasifikace obcí a podkapitola, která se týká ekonomické analýzy sídel.

V části ekonomická analýza sídel jsou údaje o ekonomické aktivitě obyvatel, soupis největších zaměstnavatelů v okrese Klatovy a občanská vybavenost tohoto okresu.

V poslední části práce je charakteristika vybraných zaniklých sídel ve sledovaném období. Následuje kapitola o vývoji dvou konkrétních vybraných sídel.

Cílem této práce je zhodnocení změn sídelního systému v české části Šumavy od roku 1900 do současnosti, ukázat a vysvětlit rozdíly změny v sídelním systému za uplynulých 111 let.

1. Metodika práce

Vývoj sídelního systému byl sledován ve čtyřech vybraných letech a to roky 1900, 1930, 1950 a 2011.

Struktura sídelního systému byla zkoumána do úrovně částí dnes existujících obcí, které jsou zapsané v Historických lexikonech, které byly pro tuto práci využity a dat ze sčítání lidu 2011 ze stránek Českého statistického úřadu. Seznam zaniklých sídel je vytvořen ze seznamu částí obcí bez údajů o obyvatelstvu z Historického lexikonu obcí ČR a z částí obcí ze Statistického lexikonu obcí republiky Československé, které se v Historickém lexikonu obcí ČR vůbec nenacházejí. Zaniklé sídlo se nepočítá do počtu částí obce ani počtu sídel. Jejich počet je veden zvláště.

Analytické metody

Analýzou historických lexikonů byl zjištěn počet sídel a sídla byla roztržena na samostatná sídla a části obce. Sídlo bylo bráno jako část obce, která je oddělena od ostatní zástavby nejméně 500 metry. Obce byly roztrženy na největší, podle počtu svých částí, podle počtu obyvatel. V třídění obcí podle počtu obyvatel bylo v každém profilovém roce vybráno 10 obcí s největším počtem obyvatel. V třídění podle částí obcí bylo v každém profilovém roce vybráno 5 obcí s největším počtem částí. Obce byly roztrženy také podle počtu obyvatel. K tomuto účelu byla zvolena stupnice 5 kategorií a to kategorie 1-74 obyvatel, 75-199 obyvatel, 199-499 obyvatel, 500-999 obyvatel a 1000 a více obyvatel. Kategorie 1-74 obyvatel a 75-199 byly zvoleny z důvodů, aby byla sídla podrobně rozdělena, protože do těchto dvou kategorií patří velký počet obcí. K rozmístění obyvatelstva bylo využito Lorenzova oblouku, kde na ose x je kumulativní četnost rozlohy a na ose y kumulativní četnost počtu obyvatel.

K popisu zaniklých sídel byla provedena analýza dat z webových stránek zanikleobce.cz a publikace Šumava, Statistický lexikon obcí republiky Československé a Historický lexikon měst a obcí ČR.

K rozdělení obcí na části obcí, která nejsou oddělena zástavbou a na samostatná sídla byla provedena analýza dnešních a starých map. Pro rozbor sídelního systému pro rok 2011 jsem využil současnou topografickou mapu ČÚZK. Pro rozbor sídelního systému pro rok 1950 jsem využil ortofotomaps z 50. let. Letecké snímky trvají více než jeden rok, proto to není přímo z roku 1950, ale je tomuto roku nejbližší. Pro rozbor sídelního systému pro rok 1930 jsem využil Bělohlavovu mapu Československé republiky z roku 1920. V roce 1930 žádná podrobná mapa nevyšla, proto jsem musel použít tuto mapu, která byla vytvořena nejbližší sledovanému roku. Pro rozbor sídelního systému pro rok 1900 jsem využil třetího vojenského mapování z roku 1848. V roce

1900 nebyla žádná podrobná mapa vydána, proto jsem musel využít tuto mapu, která byla vytvořena nejbližší sledovanému orku 1900. Bělohlovou mapu Československé republiky jsem vyhledal na stránkách Vědecké knihovny v českých Budějovicích. Topografická mapa ČÚZK, ortofotomapa z 50. let a třetí vojenské mapování jsem vyhledal na stránkách národního geoportálu INSPIRE.

V podkapitole klasifikace obcí byly obce rozděleny do několika kategorií. Obce byly rozděleny na základě zaměstnaných ekonomicky aktivních obyvatel v jednotlivých kategoriích viz. příloha číslo 8. Data a kategorie byla převzata z dat ze sčítání lidu 20011 ze stránek Českého statistického úřadu. Kategorie obcí jsem vytvořil sám a to podle těchto pravidel:

1. Kategorie, ve které je zaměstnáno 15 a více % obyvatel obce = typ dle názvu kategorie
2. Je-li v kategorii s názvem ostatní zaměstnáno 15 a více % obyvatel obce = typ smíšená
3. Jsou-li 2 a více kategorií, ve kterých je zaměstnáno 15 a více % obyvatel obce a k tomu kategorie s názvem ostatní zaměstnáno 15 a více % obyvatel obce = typ název kategorie - smíšená
4. Jsou-li 3 a více kategorií, ve kterých je zaměstnáno 15 a více % obyvatel obce = typ smíšená
5. Pořadí kategorií v názvu typu je určen podílem obyvatel obce v jednotlivých kategoriích, které jsou řazeny sestupně.

Kategorie, které popisují rozdělení ekonomicky aktivního obyvatelstva a o občanskou vybavenost území jsou převzaty z městské a obecní statistiky ze stránek českého statistického úřadu a stránek firmy.cz. Data k nim byla z těchto stránek postupně nasčítána. K některým kategoriím byla použita data z let 2012 a 2014 místo roku 2011, protože data z roku 2011 nebyla k dispozici. Všechny výpočty jsou zaokrouhleny na dvě desetinná místa.

Statistické metody

Ze statistických metod byly nejvíce použity řetězový a bazický index. K popisu základní struktury sídelního systému byl také využit ukazatel hustoty obyvatel.

Komparativní metody

V této práci jsou porovnávány data o struktuře sídelního systému mezi jednotlivými profilovými roky. Nejvíce jsou porovnávány profilové roky 1930 a 1950, protože mezi těmito roky jsou očekávané největší změny. Porovnávány jsou počty obyvatel, hustota zalidnění, počet samostatných obcí, počet částí obcí, počet sídel, počet městských sídel, počty částí obcí.

Syntetické metody

Celkové změny ve vývoji sídelního systému za období 1900-2011 jsou shrnuty v závěrečném shrnutí.

Terénní výzkum

Vybraná zaniklá sídla jsou v této práci vyfotografována.

2. Rozbor a hodnocení literatury, elektronických zdrojů

Ke psaní této bakalářské práce jsem použil odbornou literaturu a internetové zdroje. Kniha s názvem Lidská sídla, jejich typy a rozmístění ve světě od Ctibora Votrubce (1980) se zabývá popisem typů lidských sídel, a historickým vývojem městského, venkovského osídlení u nás i ve světě. Tuto knihu jsem použil k popisu základních pojmů, které se týkají osídlení. K tomu jsem ještě použil knihu Úvod do demografie od Roubíčka (1997), která se zabývá základními demografickými pojmy a představuje základní znalosti o oboru demografie. Jako třetí zdroj k této kapitole jsem použil knihu s názvem Geografia sídiel (1998) od Olivera Bašovského a Vladimíra Barana. Kniha popisuje vývoj městského, venkovského osídlení a popisuje základní funkce měst.

V kapitole s názvem základní charakteristika okresu Klatovy jsem využil články s názvy Charakteristika okresu Klatovy a Charakteristika okresu a vývoj sídelní struktury. Oba články pocházejí se stránek českého statistického úřadu. K popisu fyzicko-geografických složek krajiny jsem využil knihy Biogeografické členění České republiky od Culka a kolektivu (1996), Zeměpisný lexikon ČSSR Hory a nížiny od Demka a kolektivu (1987) a Zeměpisný lexikon ČSSR Vodní toky a nádrže od Kestřánka a kolektivu (1984).

Ke kapitolám, které se týkají historického vývoje sídelního systému do roku 1900 a základní typy sídel, zástavby a půdorysné typy sídel jsem využil knihu Šumava – příroda – historie – život od Anděry a kolektivu (2003). Tato publikace představuje

komplexní informace o šumavské oblasti. Jsou zde popsány jak přírodní složky, tak složky jako je historie, architektura, kultura a mnoho dalších. K těmto kapitolám jsem dále využil knihu s názvem Šumava – Klatovsko od Hynka Klimka (2009), který se ve své knize zabývá popisem přírody a především lidovými pověstmi z Klatovska a okolí a Kapitoly z historie západních Čech (2010) od Tomáše Jílka. Tato publikace popisuje někdy až velmi podrobně nejzajímavější historické události 20. století. Je podrobná, ale velmi srozumitelná. Nejvíce jsem ji použil v kapitolách, které se týkají historických vývoju území. K popisu a charakteristice středověkého města jsem použil knihu s názvem Urbanismus a územní plánování od Šilhánkové a kolektivu (2002). Tato kniha se zabývá historickým vývojem měst a především problematikou územního plánování.

V kapitolách, které se týkají charakteristiky vývoje sídelního systému ve vybraných sledovaných letech jsem nejvíce použil pět základních datových publikací a to Statistický lexikon obcí republiky Československé (1924), Statistický lexikon obcí republiky Československé (1934), Administrativní lexikon obcí republiky Československé (1955), Historický lexikon měst a obcí ČR (2006) a webové stránky českého statistického úřadu (czso.cz). První tři publikace byly vytvořeny Státním úřadem statistickým a poslední Českým statistickým úřadem. V těchto publikacích jsou v abecedním seznamu a rozdělené podle okresů všechny obce a jejich části. Ke zjištění počtu obcí, částí obcí a sídel jsem použil stránky národního geoportálu INSPIRE (geoportal.gov.cz) a stránky vědecké knihovny v Českých Budějovicích (archiv.cbvk.cz).

K charakteristice zaniklých sídel jsem využil knihu Šumava (2003) od Petra Davida. Tato kniha je kompletní průvodce pro každého. Její součástí je i atlas šumavské oblasti. K charakteristice zaniklých sídel jsem také použil webové stránky zanikleobce.cz. Z těchto stránek jsem převzal několik fotografií zaniklých sídel, GPS souřadnice a období zániku zaniklých sídel.

3. Základní terminologie

Z definic sídelního systému podle mě problematiku nejvíce vystihuje ta od Ctibora Votrubce (1980): „Území osídlené člověkem, které tvoří spojitý, integrovaný systém, v němž se zákonitě rozvíjejí sídla různých velikostí. Vyplývá to z rozmanitosti

geografických podmínek rozvoje osídlení. Prostor, kde člověk trvale žije a sídlí se nazývá ekumena“ (Votrubce, 1980 s. 33)

Pojem osídlení v sobě zahrnuje rozmístění sídel v krajině. Sídelní jednotka je každé lidské obydlí (stálé i nestálé). Osídlení, které tvoří uzavřený, od jiných jednotek osídlení uzavřený prostorově oddělený útvar se nazývá sídelní lokalita. Nejzákladnější je rozdělení sídel na venkovská a městská (Votrubec, 1980 s. 60).

3.1 Venkovská sídla

Vznik venkovských sídel byl závislý na mnoha faktorech. Rozmístění venkovských sídel, jejich rozloha, typy je velmi rozmanité. Vyplývá to z geografických, historických i etnických podmínek různých oblastí. Pro vesnické osídlení je důležitý především ráz krajiny, výšková členitost krajiny a zemědělská činnost. Důležitým faktorem je poloha sídla. Je-li správně zvolena, tak umožňuje příznivý růst daného sídla. Poloha vesnických sídel je úzce spjata s přírodním prostředím a ekonomickou činností. Vesnické sídlo obvykle leží uprostřed obdělávaných pozemků sídla (Votrubec, 1980 s. 75-77).

Samota

Samota je nejmenší sídelní jednotka. Sestává se většinou maximálně z 1 až 3 obydlených domů. K samotě většinou náleží několik hospodářských budov. Samoty bývají značně izolované a špatně napojeny na dopravní infrastrukturu. Nejdůležitější funkce samot je zemědělská, dále pak rekreační. Od 19. století jsou zakládány samoty, které slouží jako různé vědecké pozorovací stanice. Další z funkcí samot je tedy vědecká. V 20. století byly zakládány samostatné hotely, motely nebo benzínové stanice, které se také počítají do samot. Tyto objekty mají několik funkcí, ale nejsou samozásobitelské.

Vesnice

Vesnice je sídelní útvar střední velikosti, který je tvořen zpravidla 20 až 250 byty. Funkce vesnice je většinou zemědělská, lesnická nebo rekreační. Na rozdíl od samot lze již ve vesnicích pozorovat určitou ekonomickou diferenciaci obyvatelstva.

V průběhu historie se půdorys téměř neměnil. Teprve až od 20. Století se díky sociálním a technickým změnám změnil půdorys mnoha vesnic.

Velikostně můžeme vesnice rozdělit na vesnice malé (maximálně 30 domů a 150 obyvatel), střední (30-200 domů a maximálně 1000 obyvatel) a velké (nad 200 domů a nad 1000 obyvatel).

Vesnice můžeme dělit podle jejich funkce. Původní funkcí vesnic byla funkce zemědělská, protože původní obyvatelstvo bylo pouze zemědělské. Se zvyšující se industrializací se zvětšoval počet lidí, kteří bydleli ve vesnici, ale do práce dojížděli do města. Tito lidé donášeli do vesnic městské zvyky a městský způsob bydlení. Podle podílu obyvatel v jednotlivých sektorech hospodářství jsou vesnice zemědělské, smíšené a urbanizované. Zemědělských vesnic v současnosti ubývá a urbanizovaných přibývá. Funkce vesnic je také buď monofunkční nebo polyfunkční. Dnes převažují vesnice polyfunkční, protože kromě zemědělské funkce plní i funkci bytovou – část obyvatel zde jen bydlí a za prací dojíždí jinde (Votrubec, 1980 s. 105-110, Roubíček, 1997 s. 190-197).

3.2 Městská sídla

Město můžeme charakterizovat dle historického přístupu: obce se v historii staly městem, protože získaly určitá privilegia od panovníka či šlechty a městem jsou i v současnosti. Vznikala tak královská města, poddanská města, hornická města atd.. Výhodou tohoto kritéria spočívá v jednoznačnosti. Nevýhodou kritéria je skutečnost, že města, která byla významná v minulosti, již dnes upadla v zapomnění a ztratily charakter města. Jiné obce naopak vyrostly a městem se fakticky staly, ale statut města nemají. (Bašovský, 1998 s. 44-45).

Dále máme velikostní kritérium. Za města by se měly považovat obce, které dosáhli 5 000 obyvatel. Obce, které mají alespoň 2 000 obyvatel se považují za tzv. malá města. Tato klasifikace vznikla v ČSSR v 70. letech 20. Století. Každý stát má ale tuto klasifikaci jinou, záleží na přístupu k této klasifikaci a na přírodních podmínkách daného státu. (Votrubec, 1980, Bašovský, 1998 s. 45-46).

Jednoznačná definice v geografické literatuře není. Zmiňují zde několik vybraných. Smailes (1961) rozlišuje při pojmu město dvě hlediska: geografické a sociologické. Dle

geografického hlediska je město součástí zemského povrchu, která se odlišuje od okolního venkovského prostředí strukturou, která vypovídá z antropogenních přeměn geografického prostředí. Dle sociologického hlediska je město seskupením lidí žijících odlišně než venkovské obyvatelstvo (Votrubec, 1980).

Dle Häuflera je definice města takováto: „Město je stabilizovaný a geograficky vymezený útvar. Ve městě se vyskytují především funkce průmyslová a administrativní. Město má rozvinutou obslužnou síť, která slouží obyvatelstvu. Města se vyznačují větší lidnatostí a velkým počtem zaměstnaných v průmyslu a službách“ (Häufler, 1984).

Dle Lefévra (1925) je město „komplex domů a budov vyjadřující krajině průmyslné a obchodní funkce“ (Bašovský 1998 s. 44).

První města vznikala již v průběhu středověku v 11. – 13. století. (ANDĚRA, 2003 s. 355-358). Klatovy, původně slovanská osada založená při bavorské obchodní stezce. Jižně od této osady bylo založeno královské město Přemyslem Otakarem II. V letech 1260-1263 (ČSÚ, 2014a).

4. Základní geografická charakteristika okresu Klatovy

4.1 Fyzicko-geografické poměry

Z fyzicko-geografických složek sídelní systém ovlivňuje sídelní strukturu nejvíce klima, hydrologie a geomorfologické členění.

Na území okresu Klatovy se nachází tři základní geomorfologické celky a to Všerubská vrchovina, Šumavské podhůří a Šumava (Demek et. al., 1987 s. 38-39). Nejvyšší bod celého území je vrchol Velké Mokrůvky, který měří 1370 m n. m. nejnižší bod je okraj dna údolí Úhlavy, který měří okolo 400 m n. m. (Culek, 1996 s. 165-173).

Nejvýznamnější řeky v tomto území jsou Úhlava a Otava. Oblast vymezená městy Klatovy, Horažďovice a Sušice je bohatá na rybníky. Největší z nich je Kovčinský rybník (104 Ha). Další velké rybníky v této oblasti jsou Hnačovský rybník (68,4 Ha) a Myslívský rybník (58,1 Ha). V tomto území se také nacházejí čtyři chráněná ledovcová jezera a to Černé jezero (17,6 Ha), Čertovo jezero (10 Ha), Prášílské jezero a jezero Laka (Kestřánek, 1984, s. 212-280, ČSÚ, 2014a).

Nižší oblasti Všerubské vrchoviny a Šumavského podhůří se nacházejí dle Quitta v mírně teplých klimatických oblastech MT3, MT4, MT5 a MT7. Podnebí je zde mírně teplé a poměrně suché. Dlouhodobé teplotní a srážkové průměry v Klatovech jsou 7,6°C a 582 mm. Na vrcholech teploty klesají k 6°C a srážky překračují 700 mm. jsou zde rozdíly mezi návětrnými a závětrnými oblastmi. Místy se projevuje údolní inverze.

Vyšší oblasti většinou v oblasti Šumavy patří dle Quitta do chladných klimatických oblastí CH4, CH6 a CH7. ve větších výškách je podnebí chladné. Jsou zde velké rozdíly v úhrnu srážek mezi návětrnou severozápadní částí a jihovýchodní částí, která leží ve srážkovém stínu. Např. v Horské Kvildě a jsou dlouhodobé teplotní a srážkové průměry 3,7°C a 1486 mm. (Culek, 1996 s. 165-173).

Z půdních typů se na tomto území nachází kambizemě, které jsou převážně v nižších oblastech. Ve vlhkých dnech sníženin se vyvinuly primární pseudogleje, které místy přechází až do typických glejů. Ve vyšších oblastech převažují kambizemní podzoly a dystrikové kambizemě. V oblastech nad 1 250 m n. m. se nacházejí typické podzoly, v oblastech ledovců litozemě a v oblastech rašelinišť organozemě (Culek, 1996 s. 165-173).

Biograficky zasahuje toto území do Branžovského, Plánického a Sušického bioregionu. Potencionální vegetaci tvoří v nižších oblastech acidofilní doubravy, které ve vyšších polohách přecházejí v habřiny, dubohabřiny a květnaté bučiny. Na prudkých svazích se vyskytují suťové lesy. Kolem vodních toků se vyskytují luhy. V okolí rašelinišť se nacházejí podmáčené smrčiny (Culek, 1996 s. 165-173).

4.2 Postavení v sídelní struktuře Plzeňského kraje a ČR

Veškeré údaje pocházejí z roku 2012. Okres Klatovy leží v jihozápadní části České republiky. Počet obyvatel je 87 622 což je 0,83% ze všech obyvatel ČR. Centrum tohoto okresu je okresní město Klatovy. V Klatovech žilo k 31. 12. 2012 22 424 obyvatel. Další velká města jsou Horažďovice a Sušice. Rozloha okresu Klatovy je 1946 km² což je 2,47% rozlohy ČR. Hustota osídlení je 45 obyv./ km². Hustota osídlení v ČR je 133 obyv./ km². Celkový počet obcí v okrese Klatovy je 94, což je 1,5% všech obcí v ČR. Počet částí obcí v okrese Klatovy je 479, což je 3,67% všech částí obcí v ČR (ČSÚ, 2014b).

4.3 Vývoj administrativního rozdělení do roku 1900 a v roce 2011

Správní vývoj českého státu souvisí s vytvářením správního systému při dosažení určité úrovně organizace a prosazování světské i duchovní moci. Formování regionů a jejich hranic ovlivňovaly geografické podmínky spolu s mocenskými zájmy. Rozšíření působnosti správního systému v regionech tyto celky povětšinou stabilizovalo a příznivě působilo na jejich rozvoj.

Do počátku 15. století na našem území fungovala soustava správních hradů jako např. Plzeň nebo Prácheň.

Na počátku 15. století již existovalo na našem území dvanáct krajů. Území okresu Klatovy leželo na území Plzeňského a Prácheňského kraje. Tyto územní celky neměly vzhledem k častým změnám ustálené hranice. Toto platilo až do roku 1751. V roce 1751 došlo k rozdělení Plzeňského kraje na Plzeňský a Klatovský. V roce 1849 se opět Plzeňský a Klatovský kraj sloučily v jeden kraj Plzeňský. V této době zde byla vytvořena síť soudních okresů. Soudní okresy bylo několik obcí seskupeno k sobě. Z několika soudních okresů vznikaly okresy politické. Těch bylo na našem území celkem 131, viz. příloha číslo 2. Toto uspořádání platilo až do vzniku samostatné Československé republiky v roce 1918. (Semotanová, 1998).

Okres Klatovy existuje ve své dnešní podobě od roku 1960, kdy byl vytvořen z bývalých okresů Klatovy, Sušice, Horažďovice, Přeštice a Vimperk.

Od roku 2000, kdy byl vydán zákon o obcích zde fungují správní obvody obcí s rozšířenou působností (SO ORP). Jsou to SO ORP Horažďovice, Klatovy a Sušice. SO ORP Horažďovice zahrnuje celkem 20 obcí, z nichž statut města mají Horažďovice. SO ORP Klatovy zahrnuje celkem 44 obcí, z nichž statut města mají Janovice nad Úhlavou, Klatovy, Měčín, Nýrsko, Plánice, Švihov a Železná Ruda. SO ORP Sušice zahrnuje celkem 30 obcí, z nichž statut města mají Hartmanice, Kašperské Hory a Sušice.

Kromě SO ORP zde existují menší obvody s názvem správní obvod obce s pověřenou působností (SO OPÚ). Na území okresu Klatovy se takovýchto obvodů nachází 6 a to SO POÚ Horažďovice, Kašperské Hory, Klatovy, Nýrsko, Plánice a Sušice. V příloze číslo 3 jsou znázorněné SO ORP a velikosti jednotlivých obcí v Okrese Klatovy (ČSÚ, 2001).

4.4 Vývoj počtu obyvatel v období 1900-2011

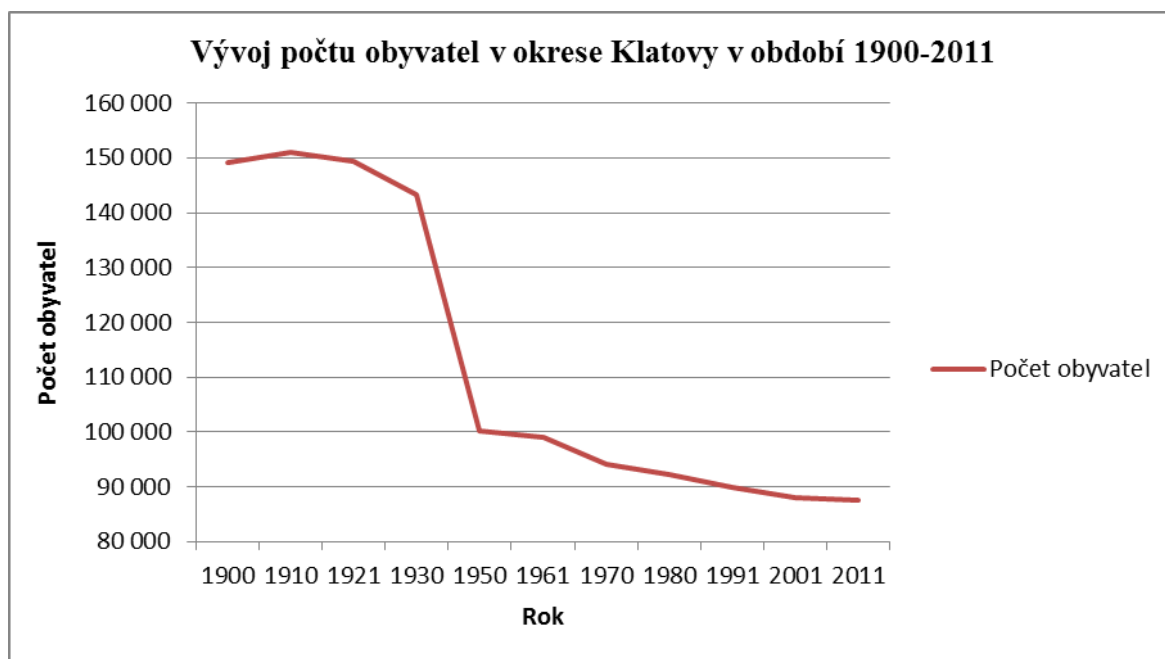
V dnešní době patří okres Klatovy k okresům s malou hustotou osídlení. V tabulce číslo 1 jsou údaje o počtech obyvatel ze všech sčítání lidu, které probíhala od počátku 20. století do roku 2011. Na počátku dvacátého století žilo v okrese Klatovy 149 058. Tento počet byl přibližně stejný až do roku 1930. Největší změna v počtu obyvatel se zde odehrála mezi roky 1930 a 1950. V roce 1930 zde žilo 143 121 obyvatel a v roce 1950 již jen 100 098 obyvatel. Tento pokles je způsoben nejprve odsunem českého obyvatelstva z pohraničí po podepsání Mnichovské dohody, následným odsunem německého obyvatelstva po konci druhé světové války a postupným vyliďněním pohraničních oblastí, ze kterých bylo na počátku 50. let vytvořeno hraniční pásmo. Od druhé poloviny 20. století se počet obyvatel postupně mírně snižuje. V roce 2011 zde žilo 87 622 obyvatel. V tabulce a grafu číslo 1 jsou údaje o počtech obyvatel a řetězové a bazické indexy vývoje obyvatelstva. K největším změnám v počtu obyvatel došlo mezi roky 1930 a 1950 a to o 30%. V roce 1950 zde žilo o 33% obyvatel méně než v roce 1900. Rozdíl v počtu obyvatel mezi roky 1900 a 2011 je 41%. (ČSÚ, 2014, Balcar, 2006).

Tabulka číslo 1: Vývoj počtu obyvatel v okrese Klatovy v letech 1900-2011

Rok	Počet obyvatel	Řetězový index I_{t-1}	Bazický index I_{t1900}
1900	149 058	-	1
1910	151 036	1,01	1,01
1921	149 381	0,99	1,01
1930	143 321	0,96	0,96
1950	100 098	0,70	0,67
1961	99 119	0,99	0,66
1970	94 133	0,95	0,63
1980	92 327	0,98	0,62
1991	89 767	0,97	0,60
2001	88 043	0,98	0,59
2011	87 622	0,99	0,59

Zdroj: Vlastní zpracování dle ČSÚ, 2014, Balcar et. al., 2006, s. 282-296.

Graf číslo 1: Vývoj počtu obyvatel v okrese Klatovy v letech 1900-2011

Zdroj: Vlastní zpracování dle ČSÚ, 2011, Balcar et. al., 2006, s. 282-296.

4.5 Dopravní síť v okrese Klatovy

Okres Klatovy je velmi rozlehlé území s nerovnoměrným rozložením obyvatelstva. V současnosti se zde celkem nachází 1 132 kilometrů silnic. Z toho 102 kilometrů jsou silnice I. třídy, 355 kilometrů jsou silnice II. třídy a 674 kilometrů jsou silnice III. třídy. Dálnice a rychlostní silnice se zde nevyskytují. Nachází se zde silnice I. třídy číslo 22, která do okresu Klatovy vede z Domažlic a míří přes Klatovy a Horažďovice a končí mimo okres Klatovy ve Vodňanech. Druhá silnice I. třídy v tomto okrese je silnice číslo 27, která do okresu Klatovy míří z Plzně a přes Klatovy míří dále Do Železné Rudy (ČSÚ, 2012, geoportal.gov.cz.)

Z železniční sítě míří přes okres Klatovy tři železniční tratě a to trať číslo 190 z Plzně do Českých Budějovic, trať číslo 183 z Plzně do Železné Rudy a trať číslo 165 z Horažďovic do Domažlic. Na těchto tratích se nachází celkem 33 železničních zastávek. (cd.cz, 2014).

V současnosti se celkem 90 sídel nachází do vzdálenosti 1 kilometru od silnic I. třídy a železničních stanic. Tato sídla tvořila 20,09% všech sídel. Zbýlých 358 sídel je vzdáleno více. Celkově 186 sídel se nachází do vzdálenosti 3 kilometrů od silnic I. třídy

a železničních stanic, což bylo 41,52% všech sídel. Zbylých 262 sídel je ve větší vzdálenosti (mapy.cz, 2014).

5. Spojená sídla

Sídla, která jsou od sebe vzdálena méně, než 500 metrů byla dle mé metodiky spojena v sídlo jedno. Název sídla byl název většího z daného počtu sídel. Menší sídla byla částmi většího sídla. Spojená byla sídla Oldřichovice a Děpoltice s názvem Oldřichovice, Výrov a Malechov s názvem Malechov, Janovice nad Úhlavou s Spůlí a Veselí s názvem Janovice nad Úhlavou, Petrovice u Sušice a Vojetice s názvem Petrovice u Sušice, Rehštejn a Klášterský Mlýn s názvem Rejštejn, Bystřice nad Úhlavou a Nýrsko s názvem Nýrsko, Neznašovy a Radinovy s názvem Neznašovy a Vrhavěč a Malá Víska s názvem Vrhavěč. Výjimku tvořily sídla Nalžovy a Stříbrné Hory. Tyto dvě spojená sídla mají název Nalžovské Hory, protože město Nalžovské Hory se skládá právě ze sídel Nalžovy a Stříbrné Hory (Balcar et.al., 2006 s. 282-296, geoportal.gov.cz, 2014, archiv.cbvk.cz, 2014).

6. Vývoj sídelního systému do roku 1900

První zmínky o osídlení v šumavské části území pocházejí z období pozdního paleolitu, mladší doby kamenné, mladší doby bronzové a starší doby železné. Objevy železa, chovu dobytka a počátky zemědělství pomohly rozšíření osídlení do nižších částí území. V nejvyšší, horské části Šumavy bylo v této době osídlení velice řídké.

V mladší době bronzové se na našem území usadili Keltové. Keltské sídla byla opevněná hradiště, která byla stavěna na významných místech. V okrese Klatovy jsou dodnes dochovány zbytky těchto opevněných sídel např. Sedlo u Albrechtic nebo Obří hrad u Kašperských hor. V prvních čtyřech stoletích našeho letopočtu vystřídali Kelty Germáni, ale na tomto území nejsou téměř žádné pozůstatky po jejich sídlech (Anděra et.al., 2003 s. 355-358).

V 7. a 8. století se na tomto území usadili Slované. Až v této době můžeme hovořit o souvislém osídlení Šumavského podhůří. Svá sídla si Slované budovali

v údolích řek, kde mezi tradiční a nejpočetnější sídla patřily polozemnice. Horská oblast Šumavy byla hustěji osídlena díky hledačům zlata, kteří se ho vydávali rýžovat na tok Otavy. Zemědělská sídla byla v nižších polohách. V dobách raného středověku vznikala v této oblasti sídla na místech důležitých obchodních stezek. Kolonizaci v té době prováděla za pomoci panovníka církev, protože kolonizace a přeměnění lesní půdy v obyvatelné místo bylo velmi nákladné. Mimo církev osídlovala toto území také místní šlechta a ve snaze posílit svou moc a vliv také panovník. Byla zde zakládána síť jak královských měst (Klatovy, Sušice, Kašperské Hory), tak měst poddanských. Středověká města byla zakládána na strategických místech pro obranu i pro možný obchod. Velikost těchto prvních středověkých měst byla maximálně několik tisíc obyvatel. Středověká města měla většinou okrouhlý nebo pravidelný obrys a celé město bylo obklopeno hradbami. Přístupové cesty a síť ulic v takovýchto městech byla co nejvíce pravidelná. Funkce středověkých měst byla obranná, bydlící, řemeslná, obchodní, kulturní a správní. Tato vlna kolonizace trvala až do 14. století. V této době byla již ve středních polohách poměrně hustá síť vesnic a městských center podél obchodních cest. Hranici osídlení tvořilo ze západu Nýrsko a na jihu Kašperské Hory (Anděra et.al., 2003 s. 355-358, Šilhánková, 2002 s. 16-19).

V době husitského hnutí přišla církev a panovník o většinu svého majetku na úkor šlechty. V tomto období se také mění sídelní struktura oblasti – téměř se zastavilo zakládání nových vesnic. Město toho se rozšiřovaly ty stávající. V období 16. a 17. století zaznamenalo rozšiřování osídlení a stavění nových sídel prudkou vzrůst. V horských lesních oblastech byl dostatek dřeva, kamene a tím se území stalo atraktivní pro řemesla, jako sklářství, dřevařství nebo plátenictví. Bylo započato také s těžbou železné rudy v Železné Rudě a stříbra v Horách Matky Boží na Velharticku. Kvůli nepříznivým klimatickým podmínkám byla tyto řemesla hlavním zdrojem obživy obyvatel. Zemědělství plnilo až vedlejší funkci.

Období třicetileté války ale zásadně proměnilo tvář šumavského regionu. V důsledku bojů, hladomoru a jiných potíží se drasticky snížil počet obyvatel. Mnoho sídel bylo vylidněných a obrovské území neobděláváno. Záhy utekly do ciziny ze Šumavy i Pošumaví tisíce lidí, kteří měli obavy před násilnou rekatolizací. Kvůli těmto změnám na toto území přišli v rámci dosídlování tisíce kolonistů z Bavorska a Rakouska. Tito osadníci zakládali zcela nová sídla, kde byla drtivá převaha německy

mluvících obyvatel. V podhorské části tohoto území byla převaha česky mluvícího obyvatelstva a českých sídel zatímco v horské oblasti byla tato převaha na straně německy mluvících osadníků. Na konci třicetileté války byla šumavská oblast jedna z nejchudších oblastí celé země.

Tento stav trval na většině území až do počátku 20. století. Svůj populační vrchol zažila Šumava v první polovině 19. století. Od té doby již obyvatelstvo jen ubývalo v důsledku utlumení sklářství a celého průmyslu. Osady začaly zanikat a nové nevznikaly. Sídelní systém a s ním i populace se začal zmenšovat. Na konci 19. století je Šumava stále zaostalým regionem, ze kterého mizí vesnice i obyvatelstvo (Anděra et.al., 2003 s. 355-358).

7. Sídelní systém v roce 1900

V následujících podkapitolách je nejprve historický vývoj území okresu Klatovy a následně je zde charakteristika základní struktury sídelního systému.

7.1 Historický vývoj v letech 1900-1918

Díky nárůstu nacionalistických tendencí se postupně začaly zhoršovat vztahy mezi českou a německou částí obyvatel. V pohraničních oblastech existovaly téměř čistě německé oblasti. Hlavní nástroj národního zápasu se staly školy. Pokusy o založení menšinových škol v oblasti nebyly až do roku 1918 úspěšné. Začaly vznikat spolky na ochranu národnostních, hospodářských a kulturních zájmů obyvatelstva. Na německé straně to byl spolek pro podporu soukromého školství Deutscher Schulverein a spolek, který měl za úkol podporovat všestranné německé zájmy především v šumavském pohraničí s názvem Deutscher Böhmerwalbund. Na české straně to byl spolek Ústřední matice školská, který měl za úkol pečovat o české menšinové školství v pohraničí a Národní jednota pošumavská, která měla přispívat k národnímu zvelebení krajiny.

Jazyková různorodost vedla i k rozvoji občanské společnosti. Česká veřejnost se začala postupně diferenciovat do různých politických stran. Kromě národnostních otázek se dostávaly do popředí zájmu dostávat i otázky sociální. V roce 1907 proběhly

volby do říšského sněmu, které se poprvé v historii konaly za všeobecného volebního práva pro muže. V oblastech s převahou německého obyvatelstva bylo prosazováno nové správní rozdělení, tak aby vznikly tzv. německé uzavřené jazykové oblasti.

Klidné období skončilo v roce 1914, kdy atentátem na arcivévodu Františka Ferdinanda d'Este započala první světová válka. V červnu 1914 byla vyhlášena všeobecná mobilizace a až do roku 1918 odcházeli Češi a Němci společně bojovat na válečná bojiště. Byla zavedena přísná cenzura a bylo zrušeno listovní tajemství. Sudetští Němci se přihlásili k cílům ústředních mocností a do bojů chodili s daleko větším elánem než Češi.

Průběh války sebou přinášel katastrofální zásobovací situace pro běžné civilní obyvatelstvo. Z těchto důvodů rostla nespokojnost obyvatel, která postupně přecházela v otevřené demonstrace a stávkové akce. Od roku 1917 také často docházelo k dezertacím z rakouské armády. Na podzim roku 1918 zasáhla Rakousko-Uhersko těžká krize, která pramenila z materiálního vyčerpání, vojenských vzpour a všeobecné válečné únavy. Domácí politická scéna již definitivně přešla k programu samostatného Československa a od června 1918 vznikaly v celých Čechách národní výbory, které chtěly převzít moc v Českých zemích a zabránit hospodářskému ochuzování těchto oblastí. Dne 28. října 1918 došlo k vyhlášení samostatné Československé republiky (Jílek, 2010 s. 7-12, Anděra et.al., 2003 s. 382-384).

Administrativně bylo území Čech rozděleno do 131 politických okresů, které vznikly v roce 1849. Nejprve se jmenovaly okresní hejtmanství. V roce 1877 přejmenovány na politické okresy, které vydrželi až do konce 1. republiky. Jejich rozmístění můžeme sledovat v příloze číslo 1. Území okresu Klatovy bylo v této době rozděleno do politických okresů Hartmanice, Klatovy, Nýrsko, Plánice, Přeštice, Strakonice a Sušice (ČSÚ, 2014c, Semotanová, 1998, Horák et.al., 1924 s. 297-330).

7.2 Sídla v roce 1900

Na území okresu Klatovy žilo v roce 1900 149 059 obyvatel. Hustota osídlení byla 76,85 obyvatel na čtvereční kilometr. Počet samostatných obcí byl 276. Jejich kompletní soupis je v příloze číslo 4. V této době ještě neexistovaly žádné snahy o centralizaci veřejné správy a tak měla velká část sídel svoji vlastní samosprávu. Celkový počet sídel byl 471. Počet částí obcí byl 334. Sídla bez stálého obyvatelstva se v této době na tomto území nenacházela. Tabulce číslo 2 je základní podoba sídelního systému vypsána. Z 276 obcí mělo 13 měst statut města to obce Horažďovice, Hory Matky Boží, Janovice nad Úhlavou, Kašperské Hory, Klatovy, Nalžovské Hory, Nýrsko, Plánice, Rejštejn, Stodůlky, Strážov, Sušice a Švihov. Dalších 9 obcí mělo statut městys a to obce Čachrov, Dešenice, Hartmanice, Chudenice, Kolinec, Měčín, Městys Železná Ruda, Rabí a Velhartice. V obcích, které měly statut města nebo městyse celkem žilo 47 846 obyvatel, což bylo 32,10 % všeho obyvatelstva (Horák et.al., 1924 s. 297-330, Balcar et.al., 2006 s. 282-296).

Tabulka číslo 2: Struktura sídelního systému v roce 1900

Počet obcí	276
Počet částí obcí	334
Počet sídel	471
Počet sídel bez stálého obyvatelstva	0

Zdroj: Vlastní zpracování dle geoportal.gov.cz, 2014, Horák et.al., 1924 s. 297-330, Balcar et.al., 2006 s. 282-296.

7.2.1 Rozmístění obyvatelstva

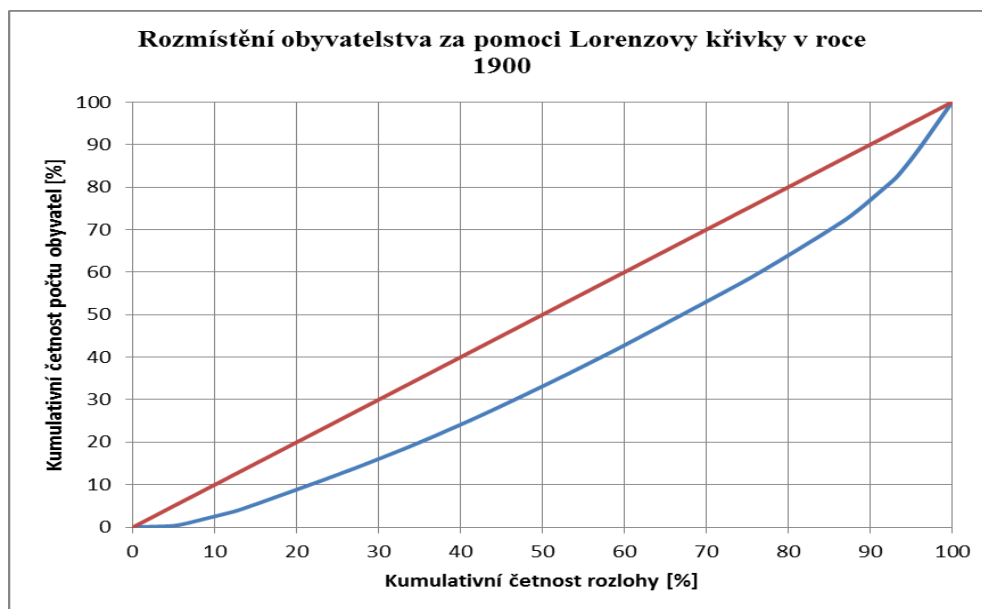
Rozmístění obyvatelstva bylo v roce 1900 velmi rovnoměrné. V této době se ještě neudály žádné události, které by vedli k odsunům a úbytkům obyvatel v pohraničních oblastech a tak bylo osídlení z velké části rovnoměrně rozděleno.

Na 10% území žilo 10% obyvatel. Na 50% území žilo 33% obyvatel. Na 90% území žilo asi 78% obyvatel. V grafu číslo 2 je toto rozmístění podrobně znázorněno. Z grafu vyplývá, že v tomto roce bylo na území okresu Klatovy mnoho sídel s přibližně

stejným počtem obyvatel a nebylo zde moc sídel, která by počtem obyvatel výrazně převyšovala ostatní (Balcar et.al., 2006 s. 292-286).

Graf číslo 2: Rozmístění obyvatelstva za pomoci Lorenzovy Křivky v roce 1900

Zdroj: Vlastní zpracování dle Balcar et.al., 2006 s. 282-2

7.2.2 Velikostní kategorie sídel

V tabulce číslo 3 jsou velikostní kategorie obcí. Jak je vidět v tabulce číslo 3, tak se v okrese Klatovy nacházelo nejvíce sídel v kategorii 75-199 obyvatel. Takovýchto sídel bylo 192 a tvořila 39,51% všech sídel. V těchto 192 sídlech žilo celkem 22 295 obyvatel, což bylo 14,95% všeho obyvatelstva. Nejméně se zde nacházelo sídel, která měla více než 1000 obyvatel. Těch zde bylo jen 21, což bylo 4,32% všech sídel. V těchto sídlech žilo celkem 51 867 obyvatel, což bylo 34,80% všech obyvatel. Nejmenší podíl obyvatelstva žil v sídlech v kategorii 1-74 obyvatel a to celkem 3 314, což bylo 2,22% všech obyvatel. Těchto sídel bylo 90 a tvořila 18,52% všech sídel (Horák et.al., 1924 s. 297-330, Balcar et.al., 2006 s. 282-296).

Tabulka číslo 3: Sídla podle počtu obyvatel v roce 1900

Kategorie	Počet sídel v kategorii	Podíl sídel v kategorii v %	Počet obyvatel v kategorii	Podíl obyvatel v kategorii v %
1-74 obyvatel	90	18,52	3 314	2,22
75-199 obyvatel	192	39,51	22 295	14,95
200-499 obyvatel	143	29,42	46 037	30,89
500-999 obyvatel	40	8,23	25 545	17,14
1000 < obyvatel	21	4,32	51 867	34,80

Zdroj: Vlastní zpracování dle Horák et.al., 1924 s. 297-330, Balcar et.al., 2006 s. 282-296.

7.2.3 Obce dle velikosti, počet částí obcí

V tabulce číslo 4 je seznam deseti největších obcí v okrese Klatovy v roce 1900. Celkově žilo v těchto obcích 61 633 obyvatel, což bylo 41,35% všech obyvatel. Největší obec byla obec Klatovy, která měla 16 960 obyvatel. Svou velikostí byly nadřazené všem ostatním obcím. Druhou největší obcí byla obec Sušice, která měla 8 566 obyvatel. Jak je vidět i tabulky číslo 4, tak jejich velikost je téměř dvakrát menší než u obce Klatovy. Třetí největší obcí byly Prášily, které měly 5 947 obyvatel. I zde je vidět poměrně větší rozdíl mezi velikostí obcí Sušice a Prášily. Hodnotu alespoň 5 000 obyvatel má ještě obec Horažďovice, která má 5 485 obyvatel. Rozdíl v počtu obyvatel mezi Železnou Rudou, která měla 4 395 obyvatel a je na 5. pozici a Kolincem, který měl 3 849 obyvatel a byl na desáté pozici byl jen 546 obyvatel. Těchto 6 obcí jsou ohledně počtu obyvatel na podobné úrovni (Horák et.al., 1924 s. 297-330, Balcar et.al., 2006 s. 282-296).

Tabulka číslo 4: Obce s největším počtem obyvatel v roce 1900

Obec	Počet obyvatel
Klatovy	16 960
Sušice	8 566
Prášily	5 947
Horažďovice	5 485
Železná Ruda	4 395
Plánice	4 381

Nalžovské Hory	4 082
Hartmanice	4 036
Nýrsko	3 932
Kolinec	3 849

Zdroj: Vlastní zpracování dle Horák et.al., 1924 s. 297-330, Balcar et.al., 2006 s. 282-296.

Celkový počet částí obcí v roce 1930 byl 334. Vzhledem k tomu, že v této době byla velká část sídel samostatnými obcemi, protože žádné integrační snahy zatím nebyly provedeny, tak se zde nevyskytovala žádná obec, která by měla více než 10 částí. Obce s největším počtem částí byly v roce 1900 Petrovice u Sušice a to 7. Konkrétně obec Petrovice u Sušice byla složena z částí Chamutice, Dolní Kochánov, Pařezí, Petrovice u Sušice, Rovná, Trsice a Vojetice. Další 3 obce byly složeny z 6 částí. Byly to Kunkovice, Maršovice a Tuškov. Několik dalších obcí bylo složeno z 5 částí. Byly to například Prášily, které byly tvořeny sídly Gsenget, Prášily, Seckenberg, Dolní Steindlberk a Stodůlky viz. tabulka číslo 5 (Horák et.al., 1924 s. 297-330, Balcar et.al, 2006 s. 282-296).

Tabulka číslo 5: Obce, které byly rozděleny do nejvíce částí v roce 1900

Obec	Počet částí obce
Petrovice u Sušice	7
Tuškov	6
Kunkovice	6
Maršovice	6
Prášily	5

Zdroj: Vlastní zpracování dle Horák et.al., 1924 s. 297-330, Balcar et.al., 2006 s. 282-296.

V roce 1900 byla struktura sídelního systému tvořena velkým počtem sídel s podobným počtem obyvatel. Obyvatelstvo bylo velmi rovnoměrně rozloženo na celém území okresu.

8. Sídlní systém v letech 1930 a 1950

V této kapitole je popsán sídelní systém okresu Klatovy v letech 1930 a 1950 a následně jsou údaje z těchto dvou roků porovnány. Porovnávají jsou z důvodů, že mezi těmito roky se odehrálo několik historických událostí, které velkou měrou přispěly k vytvoření větších rozdílů. V roce 1938 po podepsání Mnichovské dohody muselo pohraniční oblast opustit české obyvatelstvo. Po konci druhé světové války bylo z našeho území odsunuto německé obyvatelstvo a pohraniční oblasti byly částečně dosídleny a na počátku 50. let bylo započato s budováním pohraničního pásma a obyvatelstvo z úplné blízkosti státních hranic se postupně přemístilo hlouběji do vnitrozemí. V tomto období, které trvalo 20 let se dají očekávat větší změny než v období mezi roky 1900-1930, které trvalo 30 let.

8.1 Historický vývoj v letech 1918-1955

Po vzniku samostatné Československé republiky v říjnu 1918 opět docházelo ke konfliktům mezi Čechy a Němci. V oblastech Šumavy, kde byla převaha českého obyvatelstva např. na Sušicku proběhly první dny nového státu jako všude jinde ve vnitrozemí. V oblastech s převahou Němců se tamním nacionalistům podařila vytvořit tzv. Šumavská župa (Böhmerwaldgau), která vyhlásila nezávislost na Československu. Její sídlo bylo v Českém Krumlově. Když na počátku listopadu 1918 Němci odmítli požadavky Československého národního výboru, začaly přípravy na vojenské obsazení pohraničí. Od 4. listopadu do 15. prosince 1918 bylo celé Šumavské pohraničí obsazeno československým vojskem a všechna města byla donucena ke spolupráci s novou československou vládou. Podepsáním smluv ve Versailles a Saint German, kterými bylo zajištěno území pro Československou republiku došlo ke zklidnění napjaté česko-německé situace. Prezident Masaryk navíc 19. srpna 1919 vyhlásil amnestii pro všechny občany, kteří se podíleli na odboji proti republice.

Období dvacátých let proběhla ve znamení narůstajícího českého vlivu. Na posty ve státní správě bylo dosazováno mnoho českých úředníků, četníků nebo poštovníků. Výrazné obnovy a podpory doznal resort školství. V příhraničních oblastech vzniklo mnoho nových českých obecních i měšťanských škol a v německých oblastech vznikly

národní menšinové školy např. na Modravě. V oblasti Šumavy docházelo v této době ke zvýšení počtu českého obyvatelstva. Bylo to z důvodů změn kritérií k posuzování národnosti a také částečnou migrací Čechů do pohraničí kvůli nové pozemkové reformě. Hospodářsky byla Šumava dále zaostalým regionem s nedostatečně vybudovanou infrastrukturou a málo pracovními místy. Světová hospodářská krize, která začala v roce 1929 vše jen prohloubila.

Hospodářská krize jen posílila myšlenky radikálně nacionálních a fašistických skupin. V roce 1933 vznikla strana sudetských Němců, kterou vedl Konrád Henlein. Snažila se propagovat myšlenky německého národního socialismu. Proti jejím praktikám vznikala na Šumavě antifašistická hnutí. Z nebezpečí vojenské agrese Německa byla v linii Klatovy-Kolinec-Sušice-Kašperské Hory vybudována síť vojenských opevnění. Napětí a nepokoje vyvrcholily v srpnu a září 1938, kdy byla vyhlášena mobilizace československé armády. Vše ale skončilo již tři dny po vyhlášení mobilizace. V Mnichově byla 30. Září 1938 podepsána Itálií, Německem, Francií a Velkou Británií dohoda, která oblast Sudet odtrhla od Československa a připojila je k Německu.

Podepsáním Mnichovské dohody ztratilo Československo celé příhraničí. Obyvatelé české národnosti se museli vystěhovat. Došlo tím k významným změnám v národnostní skladbě obyvatelstva. Zároveň země přišla o velkou část průmyslu, který byl soustředěn právě v pohraničí. Název státu byl změněn na Česko-Slovensko.

Hospodářský propad se ještě prohloubil po zabrání Česko-Slovenska německými vojsky 15. března 1939. Začátek druhé světové války způsobil úbytek pracovních sil v šumavském regionu. Lidé byli donuceni k odchodu za prací do Německa, kde pracovali především ve zbrojovkách a dalších továrnách a nahrazovali tam Němce, kteří odešli bojovat na frontu. V oblasti Šumavy byla pracovní síla částečně nahrazována válečnými zajatci. Jak válka pokračovala, tak byl nucený odchod Čechů za prací stále větší. Blížící se porážka Německa ve válce se na území Šumavy projevovala transportem zajatců směrem do Německa tzv. transportům smrti. Spojenecká vojska také bombardovala strategická místa v regionu a shazovala letáky, ve kterých vyzývala obyvatelstvo k ozbrojenému povstání.

Dne 5. Května 1945 začala americká armáda osvobozovat naše území. Přejedem hranic protektorátu se měnila nálada obyvatelstva. Německá většina

v Sudetech americkou armádu moc nevíkala, zato Češi je vítali s velkým nadšením. Dne 8. května druhá světová válka skončila.

Ihned po skončení války začal probíhat odsun německého obyvatelstva z historické hranice Čech. Během roku 1945 probíhaly tzv. divoké odsuny, které provázelo mnoho násilností. V roce 1946 proběhl po několikaměsíčních přípravách spořádaný hromadný odsun Němců. Celkově bylo odsunuto z našeho území 2 256 000 Němců. Odsun Němců od základů změnil národnostní strukturu obyvatelstva. Území, ze kterých byli odsunuti Němci, byly dosídleny lidmi z vnitrozemí. Tento proces probíhal v několika fázích. První fáze byla fáze tzv. zlatokopů, tedy lidí, kteří se snažili v oblastech rychle zbohatnout a pak zmizet zpět do vnitrozemí. Druhá a třetí fáze už byla hromadná a organizovaná. Zaměřovala se na vysídlené oblasti. Součástí dosídlování byla i reemigrace. V rámci ní se do vlasti a především do pohraničních oblastí vrátili skupiny volyňských Čechů a rumunských Slováků a několik dalších menších skupin. Tímto se oblast Šumavy změnila z hlediska národnostního složení, kulturních zvyků a vytvořily se také nové předpoklady pro rozvoj regionu.

Po konci světové války se Evropa rozdělila na dvě sféry vlivu: západní a východní. Československo bylo již v roce 1946 pod silným východním vlivem. Sovětský svaz měl v plánu vytvořit z naší země svůj satelit. To se podařilo v únoru 1948, kdy vyvrcholila vládní krize převzetím moci komunistickou stranou v čele s Klementem Gottvaldem. Oblast Šumavy se tímto stala vysoce střeženou oblastí. Pohyb přes hranici do Bavorska byl prakticky zakázán. Začaly přípravy s vybudováním ochranného hraničního pásma. Hraniční pásmo oficiálně vzniklo 1. dubna 1950 a to s rozsahem 2-6 kilometrů od hranic. V nepřehledných horských oblastech byl ale zvětšen až na 10 kilometrů. V roce 1951 k tomu přibývalo tzv. zakázané hraniční pásmo, které bylo v rozsahu do 2 kilometrů od hranic. Z této oblasti bylo postupně vytlačeno všechno obyvatelstvo. Do zakázaného pásma nebyl civilistům povolen vstup a do hraničního pásma byl povolen pouze na zvláštní povolení. V roce 1951 také vznikla pohraniční stráž (PS). Podél celé státní hranice byly budovány systémy strážních věží. Byly budovány zátarasy ostnatým drátem a elektrickým napětím, příkopy, betonové zátarasy a v roce 1951 hlídalo hranici s Německem a Rakouskem 16 000 pohraničnicků.

Pro obyvatele přinášela změna režimu velké omezení práv a svobod. Byla zavedena cenzura. Bylo také postupně rušeno soukromé vlastnictví vlnou znárodňování

majetku. Vznikaly státní podniky a jednotná zemědělská družstva, kde se hospodařilo pod dohledem státu. Pro Československo tím začala doba totality (Jílek, 2010 s. 12-39, Anděra et.al., 2003 s. 384-402).

Území okresu Klatovy bylo v této době rozděleno do politických okresů Hartmanice, Klatovy, Nýrsko, Plánice, Přeštice, Strakonice a Sušice. Toto rozdělení platilo až do počátku druhé světové války. V období druhé světové války bylo území okresu Klatovy, které patřilo do Sudet k župě Bavorská východní marka (Bayerische Ostmark). Zbylé území patřilo do protektorátního systému městských a venkovských okresů. V roce 1949 byly na našem území zřízeny nové okresy a kraje. Území okresu Klatovy bylo v této době rozděleno do okresů Horažďovice, Klatovy a Sušice (ČSÚ, 2014a, Semotanová, 1998 s., Horák et.al., 1924 s. 297-330).

8.2 Sídla v letech 1930 a 1950

Na území okresu Klatovy žilo v roce 1930 143 121 obyvatel. Hustota osídlení byla 73,80 obyvatel na čtvereční kilometr. Počet samostatných obcí byl 287. Jejich kompletní soupis je v příloze číslo 5. Stejně jako v roce 1900 v této době ještě nebyly žádné snahy o regulaci počtu samostatných obcí. Počet sídel s vlastní samosprávou tak zůstal nezměněn. Celkový počet sídel byl 471. Počet částí obcí byl 322. Sídla bez stálého obyvatelstva se v této době na tomto území nenacházela viz. tabulka číslo 6.

Počet obcí se statutem města a městys bylo v tomto roce stejně jako v roce 1900 a to 13 měst a 9 městysů. Statut města měly obce Horažďovice, Hory Matky Boží, Janovice nad Úhlavou, Kašperské Hory, Klatovy, Nalžovské Hory, Nýrsko, Plánice, Rejštejn, Stodůlky, Strážov, Sušice a Švihov. Statut městys měly obce Čachrov, Dešenice, Hartmanice, Chudenice, Kolinec, Měčín, Městys Železná Ruda, Rabí a Velhartice. V obcích, které měly statut města nebo městyse celkem žilo 44 256 obyvatel, což bylo 31,56 % všeho obyvatelstva (Korčák et.al., 1934 s. 175-353, Balcar et.al., 2006 s. 282-296).

Na území okresu Klatovy žilo v roce 1950 100 098 obyvatel. Hustota osídlení byla 51,60 obyvatel na čtvereční kilometr. Počet samostatných obcí byl 281. Jejich kompletní soupis je v příloze číslo 6. Počet samostatných obcí byl stále hodně vysoký. Jejich počet se téměř rovná počtům z let 1930 a 1900. Celkový počet sídel byl 439.

Počet částí obcí byl 266. Zaniklých sídel už se v této době vyskytovalo 26 viz. tabulka číslo 7.

Počet obcí se statutem města a městys byl v tomto roce téměř stejný, jako v letech 1930 a 1930. V roce 1950 zde bylo 12 měst a 9 městysů. Statut města měly obce Horažďovice, Hory Matky Boží, Janovice nad Úhlavou, Kašperské Hory, Klatovy, Nalžovské Hory, Nýrsko, Plánice, Rejštejn, Strážov, Sušice a Švihov. Z tohoto seznamu zmizely Stodůlky, které byly vylidněny. Statut městys měly obce Čachrov, Dešenice, Hartmanice, Chudenice, Kolinec, Měčín, Železná Ruda, Rabí a Velhartice. V obcích, které měly statut města nebo městyse celkem žilo 62 891 obyvatel, což bylo 62,83 % všeho obyvatelstva (Státní úřad statistický, 1955 s. 88-108).

Tabulka číslo 6: Struktura sídelního systému v roce 1930

Počet obcí	287
Počet částí obcí	322
Počet sídel	471
Počet sídel bez stálého obyvatelstva	0

Zdroj: Vlastní zpracování dle archiv.cbvk.cz, 2014, Korčák et.al., 1934 s. 175-353, Balcar et.al., 2006 s. 282-296.

Tabulka číslo 7: Struktura sídelního systému v roce 1950

Počet obcí	281
Počet částí obcí	266
Počet sídel	439
Počet sídel bez údajů nebo bez stálého obyvatelstva (mimo ostatní ukazatele)	26

Zdroj: Vlastní zpracování dle Korčák et.al., 1934, s. 175-353, Státní úřad statistický, 1955 s. 88-108, Balcar et.al., 2005 s. 282-296.

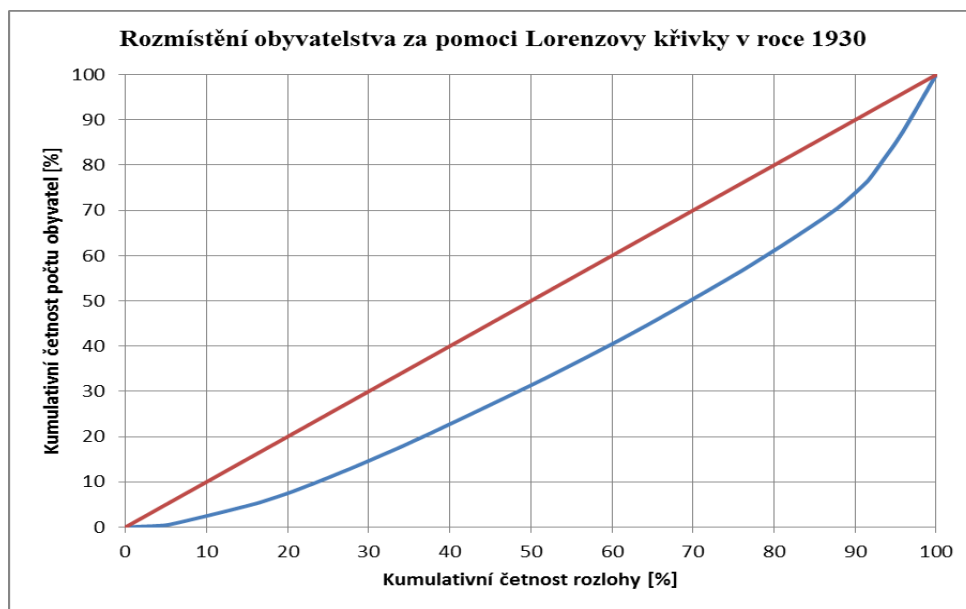
8.2.1 Rozmístění obyvatelstva v letech 1930 a 1950

Rozmístění obyvatelstva v roce 1930 bylo hodně obdobné tomu v roce 1900. Rozmístění obyvatel ovlivňovaly pouze běžné příčiny, které jsou stejné všude. Rozmístění obyvatel v tomto roce je velmi rovnoměrné. Na 50% území žilo přibližně

30% obyvatel. Na 70% území žilo 50% obyvatel a na 90% území žilo asi 73% obyvatel. Vše je znázorněno v grafu číslo 3 (Balcar et.al., 2006 s. 282-296).

Graf číslo 3: Rozmístění obyvatelstva za pomoci Lorenzovy Křivky v roce 1930

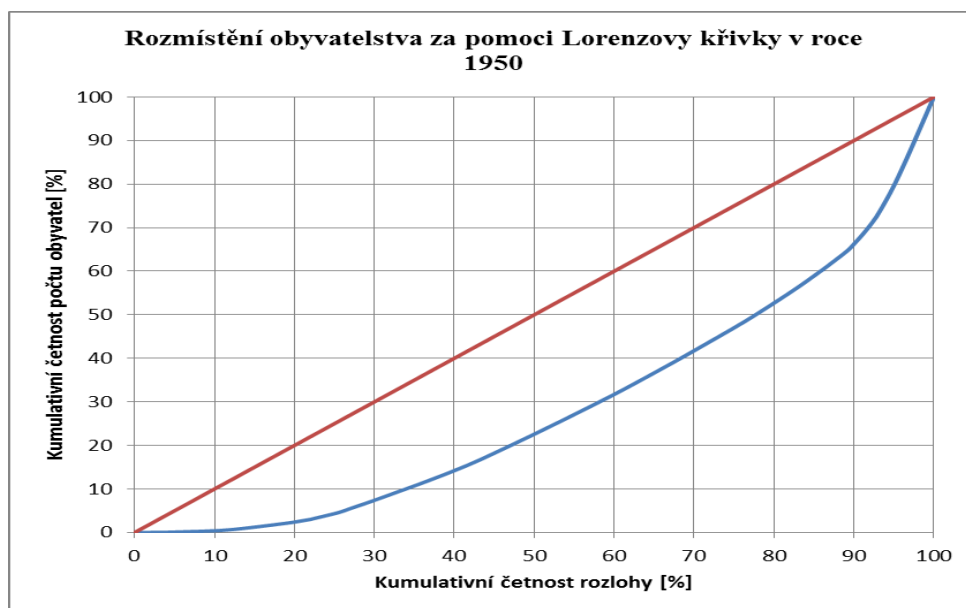

Zdroj: Vlastní zpracování dle Balcar et.al., 2006 s. 282-296.

V roce 1950 už bylo rozmístění obyvatelstva více nerovnoměrné než v roce 1930. Tato nerovnoměrnost byla způsobena historickými událostmi, které se mezi roky 1930-1950 udály a o kterých je psáno v předešlých kapitolách. Rozdíly mezi horskou pohraniční a podhorskou vnitrozemskou částí se zvětšily.

Na 50% území žilo přibližně 22% obyvatel. Je to o 8% méně než v roce 1930. Na 70% území žilo asi 40% obyvatel, což je o 10% méně než v roce 1930. Na 90% území žilo asi 67% obyvatel, což je o 5% méně než v roce 1930. V grafu číslo 4 je rozmístění obyvatel podrobně znázorněno (Balcar et.al., 2006 s. 282-296).

Graf číslo 4: Rozmístění obyvatelstva za pomoci Lorenzovy křivky v roce 1950

Zdroj: Vlastní zpracování dle Balcar et.al., 2006 s. 282-296

8.2.2 Velikostní kategorie sídel v letech 1930 a 1950

Tabulka číslo 8 znázorňuje rozdělení obcí do velikostních kategorií. Z pěti kategorií se v okrese Klatovy nacházelo nejvíce sídel v kategorii 75-199 obyvatel. Takovýchto sídel bylo 186 a tvořila 38,27% všech sídel. V těchto 186 sídlech žilo celkem 27 326 obyvatel, což bylo 19,10% všeho obyvatelstva. Nejméně se zde nacházelo sídel, která měla více než 1000 obyvatel. Těch zde bylo jen 21, což bylo 4,32% všech sídel. V těchto 21 sídlech žilo celkem 50 684 obyvatel, což bylo 35,41% všech obyvatel. Nejmenší počet obyvatel žil v sídlech v rozmezí 1-74 obyvatel a to celkem 3 314, což bylo 2,22% všech obyvatel. Těchto sídel bylo 95 a tvořila 19,55% všech sídel (Korčák et.al., 1924 s. 297-330, Balcar et.al., 2006 s. 282-296).

V okrese Klatovy bylo v roce 1950 nejvíce sídel v kategorii 75-199 obyvatel. Sídel v této kategorii bylo 159 a tvořila 36,22% všech sídel. V těchto 159 sídlech žilo celkem 17 246 obyvatel, což bylo 17,23% všeho obyvatelstva. Nejméně se zde v tomto roce nacházelo sídel, která měla více než 1000 obyvatel. Těch zde bylo jen 10, což bylo 2,28% všech sídel. V těchto 10 sídlech žilo celkem 34 095 obyvatel, což bylo 34,06% všech obyvatel. Nejmenší počet obyvatel žil v sídlech v rozmezí 1-74 obyvatel. V těchto sídlech celkově žilo 8 987 obyvatel a to bylo 8,98% všech obyvatel. Těchto sídel bylo

156 a tvořila 35,54% všech sídel. Vše je vypsané v tabulce číslo 9 (Státní úřad statistický, 1955 s. 88-108, Balcar, 2006 s. 282-296).

Tabulka číslo 8: Sídla podle počtu obyvatel v roce 1930

Kategorie	Počet sídel v kategorii	Podíl sídel v kategorii v %	Počet obyvatel v kategorii	Podíl obyvatel v kategorii v %
1-74 obyvatel	95	19,55	3 749	2,62
75-199 obyvatel	186	38,27	27 326	19,10
200-499 obyvatel	145	29,84	44 140	30,84
500-999 obyvatel	39	8,02	17 222	12,03
1000 < obyvatel	21	4,32	50 684	35,41

Zdroj: Vlastní zpracování dle Korčák et.al, 1934 s. 175-353.

Tabulka číslo 9: Sídla podle počtu obyvatel v roce 1950

Kategorie	Počet sídel v kategorii	Počet sídel v kategorii v %	Podíl obyvatel v kategorii	Podíl obyvatel v kategorii v %
1-74 obyvatel	156	35,54	8 987	8,98
75-199 obyvatel	159	36,22	17 246	17,23
200-499 obyvatel	91	21,86	28 505	28,48
500-999 obyvatel	18	4,10	11 265	11,25
1000 < obyvatel	10	2,28	34 095	34,06

Zdroj: Vlastní zpracování dle Balcar et.al., 2006 s. 282-296.

8.2.3 Obce dle velikosti, části obcí v letech 1930 a 1950

V deseti největších obcích okresu Klatovy celkově žilo v roce 1930 60 852 obyvatel, což bylo 42,52% všech obyvatel. Největší obec byla obec Klatovy, která měla 18 221 obyvatel. Svou velikostí byly nadřazené všem ostatním obcím. Druhou největší obcí byla Sušice, které měli 8 715 obyvatel. Obec Klatovy měla v tomto okrese neotřesitelnou pozici. Měla více než dvojnásobný počet obyvatel než obec Sušice. Třetí největší obcí byla obec Nýrsko, která měla 5 705 obyvatel. Obec Prášíly, která v roce 1900 byla na třetím místě s 5 947 obyvateli byla v tomto roce až na devátém místě s 3 490 obyvateli. Rozdíl v počtu obyvatel mezi obcemi Sušice a Nýrsko byl také

poměrně výrazný. Spolu s Nýrskem dosáhli hodnoty alespoň 5 000 obyvatel další dvě obce a to Horažďovice, které měly 5 189 obyvatel a Železná Ruda, která měla 5 080 obyvatel. V tomto případě jde o spojené dvě obce Městys Železná Ruda a Ves Železná Ruda. Dalších 5 obcí mělo počet obyvatel na podobných hodnotách. Rozdíl velikosti mezi Plánicí, která měla 3 817 obyvatel a byly na šesté pozici a Kašperskými Horami, které měly 3 358 obyvatel a byly na desáté pozici byl 459 obyvatel viz. tabulka číslo 10 (Korčák et.al., 1934 s. 175-353, Balcar et.al., 2006 s. 282-296).

V tabulce číslo 11 je seznam 10 největších obcí v okrese Klatovy pro rok 1950. V těchto 10 obcích celkově žilo 49 069 obyvatel, což bylo 49,02% všech obyvatel. Největší obec byla obec Klatovy, která měla 17 213 obyvatel. Klatovy byly stále více než dvakrát větší než druhá obec v pořadí Sušice, ve které žilo 8 715 obyvatel. Třetí největší obcí byla obec Horažďovice, ve které žilo 4 624 obyvatel. Spolu s Horažďovicemi dosáhlo hodnoty alespoň 4 000 obyvatel Nýrsko, ve kterém žilo 4 390 obyvatel. Dalších 6 obcí mělo opět hodnoty počtu obyvatel na podobných hodnotách. Rozdíl velikosti mezi Železnou Rudou, ve které žilo 2 715 obyvatel a byly na páté pozici a Janovicemi nad Úhlavou, ve kterých žilo 2 041 obyvatel a byly na desáté pozici byl 674 obyvatel. (Balcar et.al., 2006 s. 282-296).

Tabulka číslo 10: Obce s největším počtem obyvatel v roce 1930

Obec	Počet obyvatel
Klatovy	18 221
Sušice	8 715
Nýrsko	5 705
Horažďovice	5 189
Železná Ruda	5 080
Plánice	3 817
Kolinec	3 708
Hartmanice	3 569
Prášíly	3 490
Kašperské Hory	3 358

Zdroj: Vlastní zpracování dle Balcar et.al., 2006 s. 282-296.

Tabulka číslo 11: Obce s největším počtem obyvatel v roce 1950

Obec	Počet obyvatel
Klatovy	17 213
Sušice	8 229
Horažďovice	4 624
Nýrsko	4 390
Železná Ruda	2 715
Plánice	2 610
Kolinec	2 609
Švihov	2 340
Nalžovské Hory	2 298
Janovice nad Úhlavou	2 041

Zdroj: Vlastní zpracování dle Balcar et.al., 2006 s. 282-296.

Situace ohledně počtu částí obcí byla v roce 1930 totožná, jako v roce 1900. Celkový počet částí obcí v roce 1930 byl 322. Ani v roce 1930 nebyla žádná obec, která by měla 10 a více částí. Největší počet sídel patřil v této době pod obec Petrovice u Sušice a to 7. Konkrétně obec Petrovice u Sušice tvořila sídla Chamutice, Dolní Kochánov, Pařezí, Petrovice u Sušice, Rovná, Trsice a Vojetice. Další 3 obce byly složeny z 6 částí. Byly to Kunkovice, Maršovice a Tuškov. Několik dalších obcí byly složeny z 5 částí. Byly to například Prášily, jejichž části byly Gsenget, Prášily, Seckenberg, Dolní Steindlberk a Stodůlky. Vše je v tabulce číslo 12 (Korčák et.al., 1934 s. 175-353).

Celkový počet částí obcí v roce 1950 byl 266. Ani jedna obec neměla více než 10 částí. Obce s největším počtem částí byly v roce 1950 Petrovice u Sušice a Těšov u Sušice. Tyto obce se skládaly z 8 částí. Části obce Petrovice u Sušice byly Dolní Kochánov, Chamutice, Pařezí, Petrovice u Sušice, Posobice, Rovná, Trsice a Vojetice. Části obce Těšov u Sušice byly Bezděkov, Dolejší Těšov, Hořejší Těšov, Chlum, Javoří, Kochánov, Mochov a Vlastějov. Další 3 obce byly složeny z 6 částí. Byly to obce Dlouhá Ves, Kunkovice a Přestanice viz. tabulka číslo 13 (Státní úřad statistický, 1955 s. 88-108).

Počet částí obcí byl v roce 1930 i v roce 1950 celkem nízký. Mnoho sídel totiž bylo samostatnými obcemi. Toto rozložení způsobilo, že v těchto letech neexistovaly žádné obce, které by byly rozděleny např. Do 15 obcí, jak je tomu v současnosti.

Tabulka číslo 12: Obce, které byly rozděleny do nejvíce částí v roce 1930

Obec	Počet částí obce
Petrovice u Sušice	7
Tuškov	6
Kunkovice	6
Maršovice	6
Prášily	5

Zdroj: Vlastní zpracování dle Korčák et.al., 1934 s. 175-353.

Tabulka číslo 13: Obce, které byly rozděleny do nejvíce částí v roce 1950

Obec	Počet částí obce
Petrovice u Sušice	8
Těšov u Sušice	8
Dlouhá Ves	6
Kunkovice	6
Přestanice	6

Zdroj: Vlastní zpracování dle Státní úřad statistický, 1955 s. 88-108.

8.2.4 Porovnání let 1930 a 1950

V roce 1950 žilo v okrese Klatovy o 43 023 obyvatel méně než v roce 1930. Procentuální změna je 30,07%. V hustotě osídlení je změna o 22,2 obyvatel na kilometr čtvereční. V počtu samostatných obcí není téměř žádný rozdíl. I v roce 1950 se neuskutečnila žádná centralizační snaha o zmenšení počtu samostatných obcí. Velký rozdíl je v počtu zaniklých sídel. V roce 1930 podle Statistického lexikonu obcí nebylo v okrese Klatovy žádné a v roce 1950 jich zde bylo 26. Tyto zaniklá sídla zanikla z historických příčin, které jsou uvedeny na začátku této kapitoly. V počtech městských sídel je rozdíl v tom, že obec Stodůlky v roce 1950 již neexistovala. Velký rozdíl byl v podílu obyvatel, který žil v městských sídlech. Zatímco v roce 1930 byl tento podíl 31,56%, tak v roce 1950 už byl 62,83%. V této době v mnoha malých obcích obyvatelstvo ubývalo a ve velkých sídlech obyvatelstvo naopak přibývalo.

V roce 1950 ubyl počet obyvatel ve všech velikostních kategoriích sídel oproti roku 1930. Souvisí to s celkovým úbytkem obyvatel. V kategoriích 1000 a více obyvatel a 500-999 obyvatel bylo v roce 1950 více než dvojnásobně menší počet sídel a o mnoho nižší i počet obyvatel, které v těchto sídlech žili. Největší změna v počtu obyvatel byla

v kategorii 1-75 obyvatel. V roce 1930 v sídlech této kategorie žilo 3 749 obyvatel a v roce 1950 8 987 obyvatel, což je o 41,72% obyvatel více. Těchto sídel bylo v roce 1950 o 61 více než v roce 1930. Bylo to způsobeno celkovým úbytkem obyvatel. Mnoho sídel se tímto úbytkem přesunulo do nižší velikostní kategorie.

V seznamu 10 největších obcí okresu Klatovy byly v roce 1950 tři změny oproti roku 1930. Hartmanice, Prášily a Kašperské Hory, které byly na 8. – 10. pozici v roce 1930 nahradily v roce 1950 na těchto pozicích Švihov, Nalžovské Hory a Janovice nad Úhlavou. Tyto tři obce se nacházejí ve větší vzdálenosti od státních hranic než obce na 8. – 10. pozici v roce 1930. Z tohoto je vidět, jak se z pohraničních oblastí, které byli blízko nebo součástí hraničního pásma, obyvatelé přesouvali do vnitrozemí. S celkovým úbytkem obyvatel v letech 1930-1950 souvisí, že ve všech těchto obcích je v roce 1950 méně obyvatel než v roce 1930.

Počet částí obcí se v roce 1950 oproti roku 1930 liší o 56. Největší počty částí, do kterých byly obce rozděleny, ale zůstaly téměř stejné. (Korčák et.al., 1934 s. 175-353, Státní úřad statistický, 1955 s. 88-108).

V roce 1950 byla struktura sídelního systému oproti roku 1930 zčásti pozměněna. Z pohraničních oblastí vymizelo obyvatelstvo a rozmístění dostalo částečné nerovnoměrnosti.

9 Sídelní systém v roce 2011

V následujících podkapitolách je nejprve historický vývoj území, za kterým následuje základní charakteristika sídlení struktury. Rok 2011 je poslední sledovací rok a ne nejbližší současnosti. Z tohoto důvodu je v této kapitole i klasifikace obcí, rozdělení na městské a venkovské obyvatelstvo a je zde také podkapitola s názvem *ekonomická analýza sídel*. V této podkapitole je ekonomicky aktivní obyvatelstvo a jeho rozdělení a občanská vybavenost území.

9.1 Historický vývoj v letech 1951-2011

Komunistický převrat v zemi, který byl formálně potvrzen novou ústavou 5. května 1948 znamenal konec demokracie. Komunistická strana převzala veškerou moc

ve státě. Po tomto převratu byly provedeny čistky na všech ministerstvech a úřadech. Proběhly dvě vlny znárodnování a kolektivizace, kdy byla zakládána jednotná zemědělská družstva. Téměř veškerý průmysl byl převeden na těžký průmysl a byl řízen formou pětiletok.

Období 50. let znamenalo období komunistického teroru a vykonstruovaných procesů. Každý, kdo měl něco společného se západem nebo měl moc veliké demokratické smýšlení byl odstraněn. K nejvýznamnějším patřily procesy s generálem Heliodorem Píkou a s předsedkyní československé strany Lidové Miladou Horákovou. Oba byli za vymyšlené zločiny odsouzeni k smrti. Až do roku 1960 nebyly provedeny žádné změny nebo uvolnění poměrů v zemi. Během tohoto období bylo popraveno 241 lidí. Desetitisíce lidí raději emigrovalo do ciziny. Mnoho jich ale bylo pochytno díky důmyslnému systému hraničních pásem a opevnění (Jílek, 2010 s. 39-43).

V roce 1960 bylo prohlášeno, že země již prošla první etapou socializace. Byla přijata nová ústava a do názvu země bylo přidáno slovo socialistická. Byla také provedena reforma státní správy a bylo změněno administrativní rozdělení státu. Počet krajů a okresů byl zredukován. Země byla administrativně rozdělena 10 krajů a 111 okresů. Období 60. let znamenalo také uvolnění poměrů v zemi. Nespravedlivě odsouzení byli rehabilitováni, byla uvolněna cenzura a byly také povoleny základní tržní principy v hospodářství. Po zveřejnění dokumentu *2 000 slov*, který požadoval co nejrychlejší přechod k demokracii a který podepsalo přes 40 000 lidí se situace v zemi přestala líbit vedení SSSR. V noci z 20. na 21. srpna 1968 vstoupila na naše území vojska komunistického vojenského paktu Varšavská smlouva. Na naše území vstoupily armády SSSR, Polska, Maďarska, NDR a Bulharska. Vedení státu bylo uneseno do Moskvy, kde bylo nuceno podepsat prohlášení o souhlasu s pobytem cizích vojsk na našem území. Tímto skončilo období tzv. *Pražského jara*. Veškeré změny byly zrušeny.

Období mezi roky 1968-1989 znamenalo období normalizace. Byla opět zavedena cenzura a všechny tržní principy z hospodářství odstraněny. Po roce 1968 proběhla další vlna emigrace obyvatel. Díky katastrofálnímu stavu hospodářství se začala rozvíjet tzv. šedá a černá ekonomika. Mnoho druhů zboží nebylo k dostání a na mnoho věci byly zřízeny pořadníky.

V průběhu 80. let hospodářství stále více zaostávalo a lidé byli stále více nespokojeni. Celý rok 1989 provázely demonstrace proti vládnoucímu režimu. V lednu

1989 proběhl protestní týden s názvem *Palachův týden*, který byl tvrdě potlačen. Vše vyvrcholilo 17. listopadu 1989, kdy byla brutálně zmlácena pokojná demonstrace studentů v Praze na Národní třídě. Tato akce odstartovala tzv. sametovou revoluci, která znamenala konec komunismu nás. Do konce roku 1989 byla obměněna vláda a novým prezidentem se stal jeden z největších odpůrců režimu Václav Havel. Název státu se změnil na Česká a Slovenská Federativní republika (Jílek, 2010 s. 47-50, Pernes, 1999 s. 54-64).

Po roce 1989 byla zrušena vedoucí úloha komunistické strany. Opět byly svobodné volby, majetek se navrátil od státu pravým majitelům a centrálně plánovaného hospodářství bylo převedeno na tržní hospodářství. Cenzura byla úplně zrušena. Na počátku roku 1993 byla země rozdělena na Českou a Slovenskou republiku. Období od začátku 90. let znamenalo období privatizace a transformace hospodářství. Naše země se také začala napojovat do západních organizací. V roce 1998 vstoupila ČR do NATO a v roce 2004 do EU. V roce 2009 zasáhla do celosvětového hospodářství ekonomická krize, která trvá až do současnosti (Jílek, 2010 s. 47-50).

Administrativní uspořádání bylo v tomto období několikrát změněno. Systém z roku 1949 platil do roku 1960, kdy byl změněn na systém, který platil až do roku 2000. V letech 1960-1993 bylo v Československu 10 krajů a 111 okresů. Po rozdělení v roce 1993 bylo v ČR 7 krajů a 76 okresů, Od roku 2000 byl uzákoněn zákon o bocích a krajích a bylo zavedeno 14 krajů a 76 okresů. Okresy ztratily na svém významu. Byly zrušeny okresní úřady, ale např. okresní soudy fungovaly dál. Okresní úřady nahradil systém obcí I. II. a III. stupně. Současný okres Klatovy existuje již od roku 1960 (ČSÚ, 2014a).

9.2 Sídla v roce 2011

Na území okresu Klatovy žilo v roce 2011 87 622 obyvatel. Hustota osídlení byla 45,18 obyvatel na čtvereční kilometr. Počet samostatných obcí byl 94. Počet samostatných obcí se velmi liší os sledovaných roků 1900, 1930 a 1950. V období mezi roky 1950-2011 totiž proběhlo několik slučovacích etap. Největší z nich byly v roce 1975, kdy zaniklo 61 obcí a v roce 1980, kdy zaniklo 24 obcí. V tomto roce bylo v okrese Klatovy pouze 52 samostatných obcí. Počet samostatných obcí se začal mírně

zvyšovat po roce 1991. V této době narostl počet samostatných obcí na 79. Stav počtu samostatných obcí v roce 2001 platí od roku 2006. Celkový počet sídel byl 448. Počet částí obcí byl 466. Sídel bez stálého obyvatelstva bylo v tomto roce 33. Kompletní seznam všech samostatných obcí a zaniklých sídel je v příloze číslo 7. Základní charakteristika sídelního systému je v tabulce číslo 14.

Počet obcí se statutem města a městys bylo v tomto roce 19 a to 15 měst a 4 městysy. Statut města měly obce Hartmanice, Horažďovice, Janovice nad Úhlavou, Kašperské Hory, Klatovy, Měčín, Nalžovské Hory, Nýrsko, Plánice, Rabí, Rejštejn, Strážov, Sušice a Švihov a Železná Ruda. Statut městys měly obce Dešenice, Chudenice, Kolinec a Velhartice. V sídlech, která měla statut města nebo městyse celkem žilo 62 922 obyvatel, což bylo 71,81 % všeho obyvatelstva. S porovnáním s roky 1900, 1930 a 1950 se tento počet výrazně zvýšil (ČSÚ, 2011).

Tabulka číslo 14: Struktura sídelního systému v roce 2011

Počet obcí	94
Počet částí obcí	466
Počet sídel	448
Počet sídel bez údajů nebo bez stálého obyvatelstva (mimo ostatní ukazatele)	33

Zdroj: Vlastní zpracování dle geoportal.gov.cz 2014, ČSÚ, 2011.

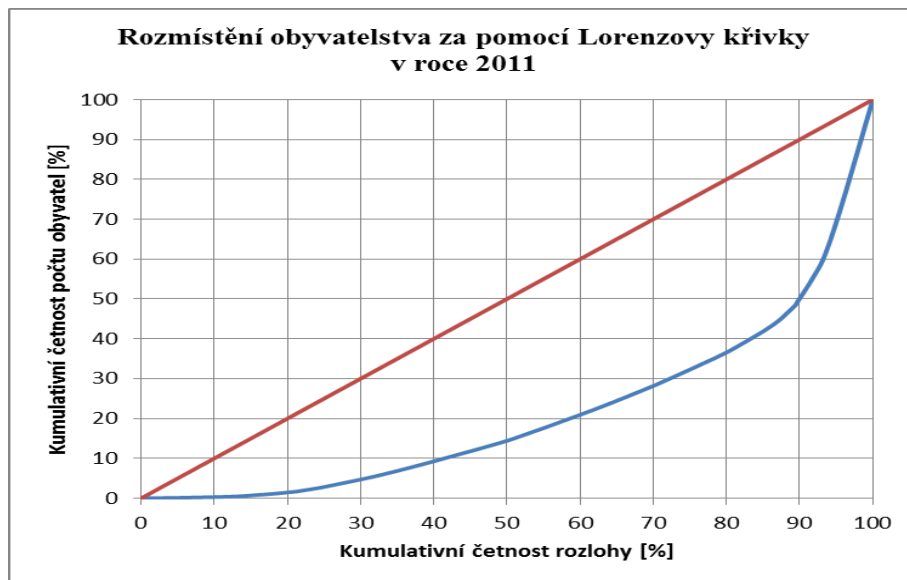
9.2.1 Rozmístění obyvatelstva

Z grafu číslo 5 můžeme vyčíst, že rozmístění obyvatelstva bylo v roce 2011 velmi nerovnoměrné. Bylo to způsobeno historickými událostmi, které se odehrály mezi roky 1930-1950 a které velmi ovlivnily stav a rozmístění obyvatel v celém okrese. Obyvatelstvo se z pohraničních oblastí stěhovalo více do vnitrozemí. Hraniční pásmo fungovalo do roku 1989 a od roku 1992 je v pohraniční oblasti zřízen NP Šumava, takže nárůst počtu obyvatel pořád není v této oblasti vysoký. Přibývalo také městské obyvatelstvo na úkor venkovského obyvatelstva.

Na 50% území žilo asi 13% obyvatel, což je o 12% méně než v roce 1950 a o 23% méně než v roce 1900. Na 90% území žilo přibližně 50% obyvatel, což bylo o 17%

méně než v roce 1950 a o 28% méně než v roce 1900. Zbýlých 50% obyvatel žilo na 10% území. Na 40% území žilo pouze 10% obyvatel (ČSÚ, 2011).

Graf číslo 5: Rozmístění obyvatelstva za pomoci Lorenzovy Křivky v roce 2011

Zdroj: Vlastní zpracování dle ČSÚ, 2011.

9.2.2 Velikostní kategorie sídel

Jak je vidět v tabulce číslo 15, z pěti kategorií se v okrese Klatovy nacházelo nejvíce sídel v kategorii 1-74 obyvatel. Takovýchto sídel bylo 286 a tvořila 63,82% všech sídel. V těchto 286 sídlech žilo celkem 12 073 obyvatel, což bylo pouze 13,78% všeho obyvatelstva. Nejméně se zde nacházelo sídel, která měla více než 1000 obyvatel. Těch zde bylo jen 8, což bylo 1,79% všech sídel. V těchto sídlech žilo celkem 43 946 obyvatel, což bylo 50,15% všech obyvatel. Nejmenší počet obyvatel žil v sídlech v rozmezí 200-499 obyvatel a to celkem 10 145, což bylo 11,58% všech obyvatel. Těchto sídel bylo 37 a tvořila 8,26% všech sídel. I v tomhle směru jsou zde velmi velké rozdíly mezi roky 1900, 1930, 1950 a rokem 2011 (ČSÚ, 2011, Balcar et.al., 2005 s. 282-296).

Tabulka číslo 15: Sídla podle počtu obyvatel v roce 2011

Kategorie	Počet sídel v kategorii	Podíl sídel v kategorii v %	Počet obyvatel v kategorii	Podíl obyvatel v kategorii v %
1-74 obyvatel	286	63,82	12 073	13,78
75-199 obyvatel	103	23,00	12 371	14,12
200-499 obyvatel	37	8,26	10 145	11,58
500-999 obyvatel	14	3,13	9 087	10,37
1000 < obyvatel	8	1,79	43 946	50,15

Zdroj: Vlastní zpracování dle ČSÚ, 2011.

9.2.3 Obce podle velikosti, části obcí

V deseti největších obcí žilo v roce 2011 celkem 55 089 obyvatel, což bylo 62,87% všech obyvatel. Největší obec byla obec Klatovy, která měla 22 479 obyvatel. Klatovy byly téměř dvakrát větší, než je druhá obec v pořadí. Druhou největší obcí byla Sušice, která měla 11 338 obyvatel. Třetí největší obcí byla obec Horažďovice, která měla 5 567 obyvatel. Velikost nad 5 000 obyvatel měla ještě obec Nýrsko, která měla 5 055 obyvatel. Obec Prášily, která v roce 1900 byla na třetím místě s 5 947 obyvateli v tomto roce patřila mezi velmi malé obce, protože měla pouze 173 obyvatel. Bylo to způsobeno tím, že Prášily leží v blízkosti státních hranic. Rozdíl v počtu obyvatel mezi obcemi Sušice a Horažďovice byl také poměrně výrazný. Dalších 6 obcí měl počet obyvatel na podobných hodnotách. Rozdíl velikosti mezi Janovicemi nad Úhlavou, které měly 2 236 obyvatel a byly na páté pozici a Kolincem, který měl 1 461 obyvatel, který byl na desáté pozici činil 775 obyvatel (ČSÚ, 2011).

V grafu číslo 6 je zobrazen vývoj počtu obyvatel 10 největších obcí z roku 2011. Města jsou seřazena v grafu podle velikosti. Z grafu můžeme vyčíst, že největší obce jako Klatovy, Sušice, Horažďovice a Nýrsko v průběhu 20. Století nezaznamenaly žádný větší úbytek obyvatel. Nýrsko naopak zaznamenalo v roce 1930 velký přírůstek oproti roku 1900. Ostatní obce během 20. století postupně ztrácely obyvatele. Některé se dostaly pod hranici 50% počtu obyvatel oproti roku 1900. Největší pokles počtu obyvatel byl v Železné Rudě, ve které žilo v roce 2011 o více než 60% méně obyvatel než v roce 1900. Celkový počet obyvatel těchto měst ale v průběhu 20. století zůstával

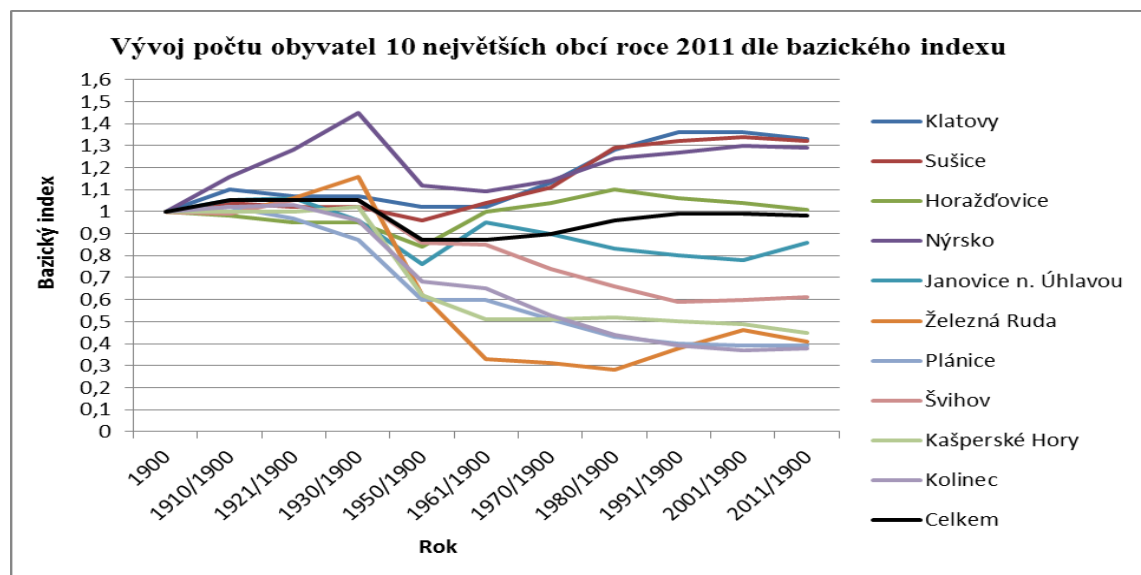
na podobných hodnotách. Bylo to způsobeno tím, že počet obyvatel ve velkých obcích narůstal. V menších zase klesal a tímto se celkový stav hodně vyrovnával (ČSÚ, 2011, Balcar et.al., 2005, s. 282-296).

Tabulka číslo 16: Obce s největším počtem obyvatel v roce 2011

Obec	Počet obyvatel
Klatovy	22 479
Sušice	11 338
Horažďovice	5 567
Nýrsko	5 055
Janovice nad Úhlavou	2 236
Železná Ruda	1 817
Plánice	1 703
Švihov	1 680
Kašperské Hory	1 483
Kolinec	1 461

Zdroj: Vlastní zpracování dle ČSÚ, 2011

Graf číslo 6: Vývoj počtu obyvatel 10 největších obcí roce 2011 dle bazického indexu

Zdroj: Vlastní zpracování dle Balcar et.al., 2006 s. 282-296, ČSÚ, 2011.

Celkový počet částí obcí v roce 2011 byl 466. Velký rozdíl mezi rokem 2011 a roky 1900, 1930, 1950 je způsoben tím, že v roce 2011 bylo daleko méně samostatných obcí než v letech 1900, 1930 a 1950. Situace ohledně počtu částí obcí, ze kterých byly

obce složené byla v roce 2011 také velmi odlišná od let 1900, 1930 a 1950. Zatímco v těchto letech nebyla žádná obec, která by měla alespoň 10 částí, tak v roce 2011 takových obcí bylo 14. Největší počet částí patřil v tomto roce pod obec Klatovy a to 30. Konkrétně obec Klatovy tvořila sídla Beňovy, Čínov, Dehtín, Dobrá Voda, Drslavice, Habartice, Chaloupky, Kal, Klatovy I. – V. , Kosmáčov, Křištín, Kvaslice, Kydliny, Lažánky, Luby, Otín, Pihovice, Sobětice, Střeziměř, Štěpanovice, Tajanov, Točnick, Tupadly, Večkovice, Vícenice, Vítkovice. Na druhém místě byla obec Hartmanice, které byly složeny z 21 částí. Na třetím místě byla obec Kolinec, která byla složena z 18 sídel. Na čtvrtém místě byly obce Petrovice u Sušice, která byla složena z 17 sídel, viz. tabulka číslo 17 (ČSÚ, 2011).

Počet obcí, které nebyly rozděleny do 2 a více částí bylo 32 a tyto obce tvořily 34,04% všech obcí. Dalších 31 obcí složeno z 2-5 sídel. Tyto obce tvořily 32,98% všech obcí viz. tabulka číslo 18. V roce 2011 výrazně ubylo samostatných obcí a tím také přibyla sídla, která se stala součástí větších obcí. V tomto roce již tedy bylo několik obcí, které byly složeny z 15 a více částí (ČSÚ, 2011).

Tabulka číslo 17: Obce, které byly rozděleny do nejvíce částí v roce 2011

Obec	Počet částí obce
Klatovy	30
Hartmanice	21
Kolinec	18
Petrovice u Sušice	17
Strážov	16

Zdroj: Vlastní zpracování dle ČSÚ, 2011.

Tabulka číslo 18: Obce, které byly rozděleny do nejvíce částí podle kategorií v roce 2011

Kategorie	Počet obcí v kategorii	Podíl obcí v %
1	32	34,04
2-5	31	32,98
6-10	19	20,21
11-15	7	7,45
16 <	5	5,32

Zdroj: Vlastní zpracování dle ČSÚ, 2011.

9.2.4. Klasifikace obcí

Obce byly rozděleny do několika kategorií. Obce byly rozděleny na základě zaměstnaných ekonomicky aktivních obyvatel v jednotlivých kategoriích viz. příloha číslo 8. Data a kategorie byla převzata z dat z Českého statistického úřadu. Kategorie obcí jsem vytvořil sám a to podle těchto pravidel:

1. Kategorie, ve které je zaměstnáno 15 a více % obyvatel obce = typ dle názvu kategorie
2. Je-li v kategorii s názvem ostatní zaměstnáno 15 a více % obyvatel obce = typ smíšená
3. Jsou-li 2 a více kategorií, ve kterých je zaměstnáno 15 a více % obyvatel obce a k tomu kategorie s názvem ostatní zaměstnáno 15 a více % obyvatel obce = typ název kategorie - smíšená
4. Jsou-li 3 a více kategorií, ve kterých je zaměstnáno 15 a více % obyvatel obce = typ smíšená
5. Pořadí kategorií v názvu typu je určen podílem obyvatel obce v jednotlivých kategoriích, které jsou řazeny sestupně.

Z tohoto postupu vzešlo celkově 10 typů obcí a to typy průmyslová, průmyslově-obchodní, průmyslově-smíšená, zemědělsko-průmyslová, průmyslově-stavební, průmyslově-smíšená, smíšená, zemědělská a smíšená-zemědělská.

Nejvíce obcí je typu průmyslová a to celkově 49. Tyto obce tvoří 52,13% všech obcí. Celkem 19 obcí je typu průmyslově-zemědělská a to celkem 19. Podíl těchto obcí na celkovém počtu je 20,21%. Tento typ je druhý nejpočetnější. Nejméně obcí je typu průmyslově-smíšená a to celkově 1 obec, což je 1,06% všech obcí. Všechny typy s počtem obcí a podílem obcí v jednotlivých typech jsou v tabulce číslo 19 (ČSÚ, 2011).

Tabulka číslo 19: Typy obcí v okrese Klatovy v roce 2011

Typ	Počet obcí	Podíl obcí v %
Průmyslová	49	52,13
Průmyslově-zemědělská	19	20,21

Průmyslově obchodní	5	5,32
Zemědělská	5	5,32
Průmyslově-smíšená	4	4,26
Průmyslově-stavební	3	3,19
Smíšená	3	3,19
Zemědělsko-průmyslová	3	3,19
Smíšená-zemědělská	2	2,13
Průmyslově-smíšená	1	1,06

Zdroj: Vlastní zpracování dle ČSÚ, 2011.

9.2.5. Městské obyvatelstvo

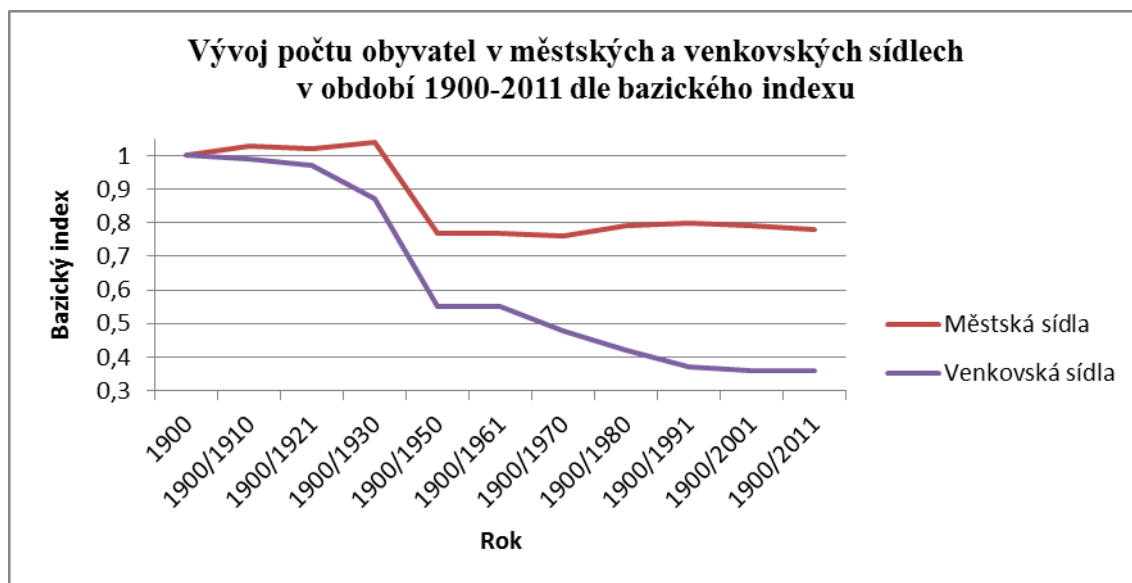
V okrese Klatovy bylo v roce 2011 15 měst a 4 městysy (dále jen městská sídla). Města byla Hartmanice, Horažďovice, Janovice nad Úhlavou, Kašperské Hory, Klatovy, Měčín, Nalžovské Hory, Nýrsko, Plánice, Rabí, Rejštejn, Strážov, Sušice a Švihov a Železná Ruda a městysy byly Dešenice, Chudenice, Kolinec a Velhartice. Největší město byly Klatovy, které měly 22 749 obyvatel. Nejmenší město byl Rejštejn, který měl 257 obyvatel. V těchto sídlech celkem žilo 62 922 obyvatel, což bylo 71,81 % všeho obyvatelstva. V grafu číslo 7 je vyznačen vývoj počtu obyvatel těchto sídel na základě bazického indexu. V tomto grafu je vidět, že v roce 2011 žilo v městských sídlech přibližně o 20% obyvatel méně než žilo v těchto sídlech v roce 1900. Nejvíce lidí žilo v těchto sídlech v roce 1930, kdy zde žilo o 4% obyvatel více než v roce 1900 (Balcar et.al., 2005 s. 282-296, ČSÚ, 2011).

9.2.6. Venkovské obyvatelstvo

V roce 2011 bylo v okrese Klatovy 75 venkovských obcí. Největší z nich je Hrádek, který měl 1 396 obyvatel. Nejmenší obec byly Maňovice, které měly 37 obyvatel. Celkově v těchto obcích žilo 24 700 obyvatel, což bylo 28,19% všeho obyvatelstva. V grafu číslo 7 je vyznačen vývoj počtu obyvatel těchto sídel na základě bazického indexu. V tomto grafu je vidět, že v roce 2011 žilo ve venkovských obcích o 65% méně obyvatel než v roce 1900 (Balcar et.al., 2006 s. 282-296, ČSÚ, 2011).

Graf číslo 7: Vývoj počtu obyvatel v městských a venkovských sídlech v období 1900-2011 dle bazického indexu

Zdroj: Vlastní zpracování dle Balcar et.al., 2006 s. 282-296, ČSÚ, 2011.

Pozn.: Rozdělení na městská a venkovská sídla je rozdělení platné v roce 2011

Z grafu číslo 7 je vidět, že obyvatelstvo v městských sídlech klesalo v období 1900-2011 daleko méně než ve venkovských sídlech. Během této doby v okrese Klatovy obyvatelstvo neustále klesá. Z těchto dat je jasné, že více obyvatel ubývá z venkovských sídel (ČSÚ, 2011).

9.3. Ekonomická analýza sídel

9.3.1 Ekonomicky aktivní obyvatelstvo

V roce 2011 bylo v okrese Klatovy celkem 40 164 ekonomicky aktivních obyvatel, což bylo 45,84% všech obyvatel. Z tohoto počtu bylo 3 759 lidí nezaměstnaných a 36 405 zaměstnaných. V tabulce číslo 20 je zaměstnané ekonomicky aktivní obyvatelstvo rozděleno podle několika kategorií. Ekonomicky aktivních mužů bylo 20 205, což bylo 55,50% všeho ekonomicky aktivního obyvatelstva. Ekonomicky aktivních žen bylo 16 200, což bylo 44,50% všeho ekonomicky aktivního obyvatelstva viz. tabulka číslo 21.

Největší počet těchto obyvatel bylo zaměstnáno v kategorii průmysl. V průmyslu pracovalo 10 220 obyvatel, což bylo 28,07% všech ekonomicky aktivních obyvatel. U 4 090 obyvatel, které tvořily 11,23% všech ekonomicky aktivních obyvatel nebylo zjištěno, v jaké kategoriích jsou zaměstnáni. Nejmenší počet zaměstnaných lidí bylo v kategorii oblast nemovitostí, vědecká a technická činnost, administrativní a podpůrná činnost, kde pracovalo 1 759 lidí, což bylo 4,83% všeho ekonomicky aktivního obyvatelstva. Dále pak v kategorii doprava, skladování, kde pracovalo 1 906 lidí, což bylo 5,24% všeho ekonomicky aktivního obyvatelstva nebo v kategorii vzdělávání, kde pracovalo 2 006 lidí, což bylo 5,51% všeho ekonomicky aktivního obyvatelstva. Druhý největší počet lidí je zaměstnán v kategorii velkoobchod, maloobchod, oprava a údržba motorových vozidel, kde pracovalo 3 352 lidí, což bylo 9,21% všeho ekonomicky aktivního obyvatelstva. Z rozdílu dat mezi první a druhou kategorií, ve které bylo zaměstnáno nejvíce lidí je vidět, že průmysl je důležitá oblast okresu Klatovy, protože zaměstnává téměř třetinu všeho ekonomicky aktivního obyvatelstva (ČSÚ, 2011).

Tabulka číslo 20: Ekonomická aktivita zaměstnaných obyvatel podle odvětví ekonomické činnosti v roce 2011

		Absolutně	V %
	Ekonomicky aktivní zaměstnané obyvatelstvo celkem	36 405	100
V tom podle odvětví ekonomické činnosti	Zemědělství, lesnictví, rybářství	2 515	6,91
	Průmysl	10 220	28,07
	Stavebnictví	2 555	7,02
	Velkoobchod, maloobchod, oprava a údržba motorových vozidel	3 352	9,21
	Doprava, skladování	1 906	5,24
	Oblast nemovitostí, vědecká a technická činnost, administrativní a podpůrná činnost	1 759	4,83
	Veřejná správa a obrana, povinné sociální zabezpečení	2 218	6,09
	Vzdělávání	2 006	5,51
	Zdravotní a sociální péče	2 216	6,09
	Ostatní odvětví	3 568	9,80
	Nezjištěno	4 090	11,23

Zdroj: Vlastní zpracování dle ČSÚ, 2011.

Tabulka číslo 21: Ekonomická aktivita obyvatel podle pohlaví v roce 2011

		Absolutně	V %
	Ekonomicky aktivní obyvatelstvo celkem	36 405	100
Z toho	Muži	20 205	55,50
	Ženy	16 200	44,50

Zdroj: Vlastní zpracování dle ČSÚ, 2011.

9.3.2 Občanská vybavenost okresu Klatovy

Občanská vybavenost znamená souhrn všech zařízení, jejichž budovy slouží primárně k prospěchu společnosti. Za zařízení občanské vybavenosti se považují zařízení poskytující služby školství, zdravotnictví, sociálních služeb, výrobních a dalších typů služeb (ČSÚ, 2014). Tato zařízení byla rozdělena do dvou základních skupin a to na veřejně prospěšná zařízení a komerční zařízení.

Za dob minulého režimu byla tato zařízení rozmíst'ována do obcí podle stanoveného standardu vybavení podle velikosti sídla. To znamenalo, že tato zařízení byla umíst'ována i když nebyla plně využita. V dnešní době tržní ekonomiky je situace zcela odlišná. Veřejně prospěšná zařízení jsou v obcích většinou, pouze když mají velkou využitelnost (ČSÚ, 2014d, Brenner, 2009 s. 17-22).

9.3.2.1 Veřejně prospěšná zařízení

Veřejně prospěšná zařízení jsou nekomerční zařízení, která si na sebe nejsou schopna vydělat. I když si na sebe nevydělají, tak je důležité, aby existovaly a fungovaly. O tato zařízení se starají obce, kraje nebo ministerstva. Do této kategorie patří většina školských zařízení a zdravotnických zařízení. Dále sem patří administrativní zařízení a sociální péče. V této práci se budu z veřejně prospěšných zařízení věnovat školským a zdravotnickým zařízením (Brenner, 2009 s. 17-22).

Školská zařízení – Patří sem objekty všech typů a stupňů škol. Patří sem Mateřské školy, základní školy, střední školy, vyšší odborné školy, vysoké školy a základní umělecké školy.

Celkově bylo v okrese Klatovy v roce 2011 105 školských zařízení. Nejčastějším školským zařízením v okrese Klatovy v roce byly základní školy, kterých bylo 45. Základních škol jen s I. stupněm bylo 16, jen s II. stupněm 1 a s oběma stupni 29. Jejich počet byl v předchozích letech téměř vyrovnán. Není zaznamenán žádný výrazný pokles nebo nárůst. Z 19 sídel, která měla statut města či městyse je alespoň jedna základní škola v 16 z nich. Nebyla pouze v Chudenicích, Rabí a Rejštejnu. Nejvíce základních škol bylo v Klatovech a to 5. Ve zbylých 75 obcích bylo 18 základních škol. Počet mateřských škol bylo na podobné úrovni. V roce 2001 byl počet takových zařízení 41. Jejich rozložení z velké části odpovídalo rozložením základních škol. Rozdílly ale byly. Mateřské školy se na rozdíl od základních škol nacházely ve všech městech a městysech. Nejvíce jich bylo v Klatovech a to 8. Ani zde nebyl v posledních letech zaznamenán žádný úbytek nebo nárůst. Počet středních škol všech typů bylo 13. Ze 13 středních škol byla dvě gymnázia a to v Klatovech a Sušici. Střední odborné školy a střední odborná učiliště se nacházejí pouze v Klatovech a Sušici. Vyšší odborná škola se zde vyskytovala 1 a to v Klatovech. Vysoká škola se na území okresu Klatovy nevyskytovala žádná. V tabulce číslo 22 je kompletní soupis školských zařízení v okrese Klatovy (ČSÚ, 2011).

Tabulka číslo 22: Školská zařízení v okrese Klatovy v roce 2011

	Celkový počet zařízení	105
V tom podle kategorie	Mateřské školy	41
	Základní školy	45
	Základní umělecké školy	5
	Gymnázia	2
	Střední odborné školy	6
	Střední odborná učiliště	5
	Vyšší odborné školy	1
	Vysoké školy	0

Zdroj: Vlastní zpracování dle ČSÚ, 2014f.

Zdravotnická zařízení – U této kategorie jsou použita data z roku 2012. Do této kategorie patří nemocnice, ambulantní zařízení, léčebny dlouhodobě nemocných, domovy pro osoby se zdravotním postižením, lékárny, samostatné ordinace lékařů a ostatní lékařská zařízení. K tomu patří také detašované ordinace i detašovaná ostatní

lékařská zařízení. Do sociálních pracovišť patří domovy pro seniory, domy s pečovatelskou službou a azylové domy.

Celkově se takovýchto zařízení nacházelo v okrese Klatovy 324. Nemocnice byly v Horažďovicích a Sušici. Celkem se v okrese Klatovy vyskytovalo 198 samostatných ordinací lékařů pro děti a dorost, praktických lékařů pro dospělé, specialistů a zubařů. Z tohoto počtu je 52 ordinací detašovaných. Z tohoto počtu ordinací se jich 17 nachází ve venkovských sídlech a tvoří tak 8,59% všech ordinací v okrese. Zbylých 181 ordinací se nachází v městských sídlech. Z těchto informací je zřejmé, že rozložení samostatných ordinací v okrese Klatovy nebylo rovnoměrné.

Tabulka číslo 23: Zdravotnická a sociální zařízení v okrese Klatovy v roce 2012

	Celkový počet zařízení	324
V tom podle kategorie	Nemocnice	3
	Ambulantní zařízení	3
	Léčebny dlouhodobě nemocných	1
	Domovy pro osoby zdravotně postižené	1
	Lékárny	18
	Samostatné ordinace (i detašované)	198
	Ostatní detašovaná zařízení	20
	Domovy pro seniory	3
	Domy s pečovatelskou službou	9
	Azylové domy	2
	Ostatní zařízení	66

Zdroj: Vlastní zpracování dle ČSÚ, 2013a.

Ostatní zařízení – Z ostatních zařízení jsem vybral poštovní, policejní a hasičské stanice. U této kategorie jsou použita data z roku 2014. Celkově se v okrese Klatovy nacházelo 54 poštovních stanic. Z tohoto počtu jich 29 nacházelo ve venkovských sídlech a tvořily tak 53,70% všech poštovních stanic v okrese. Zbylých 25 stanic se nachází v městských sídlech. Policejních stanic všech druhů se v okrese Klatovy nachází 15 a hasičské stanice zde byly 3 (postaonline.cz, 2014, policie.cz, 2014, hzcsr.cz, 2014).

9.3.2.2 Komerční zařízení

Komerční zařízení jsou zařízení, jejichž činnost je založená na komerční bázi. Jejich činnost a vyplývá s tržní ekonomiky. Patří sem kulturní, sportovní, ubytovací, stravovací zařízení, dále pak síť obchodů a všechna zařízení, poskytující služby. (Brenner, 2009 s. 21-22).

Sportovní zařízení – U této kapitoly jsou použita data z roku 2006. Do této kategorie patří koupaliště, kryté bazény, hřiště s provozovatelem nebo správcem, tělocvičny s přístupem veřejnosti, stadiony kryté a nekryté, zimní stadiony kryté a nekryté a ostatní sportovní zařízení, kam patří např. střelnice, loděnice, lanovky nebo vleky.

V okrese Klatovy bylo celkem 26 koupališť a krytých bazénů. Z tohoto počtu se jich 12 nacházelo ve venkovských sídlech a tvořily tak 46,15% všech koupališť a krytých bazénů. Zbýlých 14 se jich nachází v městských sídlech. V okrese Klatovy bylo 79 hřišť s provozovatelem nebo správcem, 49 tělocvičen s přístupem veřejnosti. Ostatních sportovních zařízení zde bylo 74.

Kulturní zařízení – U této kategorie jsou použita data z roku 2006. Do této kategorie patří kina, divadla, muzea, galerie, veřejné knihovny včetně jejich poboček a ostatní kulturní zařízení, kam patří např. kulturní domy nebo společenské sály.

V okrese Klatovy se nacházelo celkem 6 kin a 1 divadlo. Kina byla v Horažďovicích, Kašperských Horách, Klatovech, Nýrsku, Sušici a ve Švihově. Divadlo bylo v Klatovech. Muzeí a galerií se zde nacházelo 21, z toho jich 17 bylo v městských sídlech a tvořily tak 80,95% všech muzeí a galerií. Zbýlé 4 muzea a galerie se nacházela ve venkovských sídlech. Veřejných knihoven včetně jejich poboček bylo v okrese Klatovy 95. Z toho jich 61 bylo ve venkovských sídlech a tvořily tak 64,21% všech veřejných knihoven. Zbýlých 34 jich bylo v městských sídlech. Ostatních kulturních zařízení zde bylo 136.

Ubytovací zařízení – U této kapitoly jsou použita data z roku 2014. Do této kategorie patří hotely, penziony, turistické ubytovny, kempy a ostatní ubytovací zařízení.

Celkově se v okrese Klatovy nachází 286 ubytovacích zařízení. Nejvíce ubytovacích zařízení v okrese Klatovy bylo v Železné Rudě, kde bylo 75 ubytovacích

zařízení, Kašperských Horách, kde bylo 23 ubytovacích zařízení a v Srní, kde bylo 20 ubytovacích zařízení (ČSÚ, 2006-2014).

Stravovací zařízení – U této kategorie jsou použita data z roku 2014. Do této kategorie patří restaurace, hospody a hostince, rychlé občerstvení, kavárny a cukrárny, bary a ostatní stravovací zařízení, kam patří např. vinárny nebo catering.

Celkově se v okrese Klatovy nachází 261 stravovacích zařízení. Nejvíce zde bylo restaurací, kterých bylo 135 (firmy.cz, 2014).

V tabulce číslo 24 jsou kompletně vypsána všechna komerční zařízení v okrese Klatovy.

Tabulka číslo 24: Komerční zařízení v okrese Klatovy v letech 2006-2014

	Celkový počet zařízení	1 008
V tom podle kategorií	Sportovní zařízení	202
	Hřiště	79
	Tělocvičny	49
	Ostatní	74
	Kulturní zařízení	259
	Kino	6
	Divadlo	1
	Muzeum, galerie	21
	Veřejné knihovny	95
	Ostatní	136
	Ubytovací	286
	Hotel	54
	Penzion	133
	Turistická ubytovna	24
		Kemp
Ostatní		60
Stravovací zařízení		261
Restaurace		135
Hospody a hostince		35
Rychlé občerstvení		22
Kavárny a cukrárny		13
Bary		22
Ostatní		34

Zdroj: Vlastní zpracování dle ČSÚ, 2013b, 2014g, firmy.cz, 2014a, b, c, d, e.

10. Zaniklá sídla v Okrese Klatovy v období 1900-2011

Seznam zaniklých sídel je vytvořen ze seznamu částí obcí bez údajů o obyvatelstvu z Historického lexikonu obcí ČR a z částí obcí ze Statistického lexikonu obcí republiky Československé, které se v Historickém lexikonu obcí ČR vůbec nenacházejí. Zaniklé sídlo se nepočítá do počtu částí obce ani sídel.

10.1 Základní charakteristika zaniklých sídel

V průběhu sledovaného období bylo ve sledovaných letech celkem 34 sídel bez stálého obyvatelstva, tedy zaniklých sídel. Byla to sídla Alžbětín, Červené Dřevo (Rothen Baum), Dobrá Voda (Gutwasser), Dolní Kochánov, Dolní Steindlberk, Debrník, Gsenget, Fuchsberg (Liščí), Hůrka, Chřepice, Javoří Pila, Kreuzberg, Kříženec, Malý Kozí Hřbet, Matějovice, Městiště, Mokřany, Nová Hůrka, Nová Studnice (Neubrunn), Plzenec (Pilsenhof), Radošín (Ratschin), Suchý Kámen, Stodůlky, Šternof (Sternhof), Vatětice, Vchynice – Tetov, Vogelsang, Vracov, Velký Kozí Hřbet, Weberův a Lindlův Statek, Wunderbach, Zadní chalupy (Hinterhäuser), Zhůří u Rejštejna, Zhůří, Ždánov. (Korčák et.al., 1934 s. 73-365, Balcar et.al., 2006 s. 282-296).

Nejčastější důvody zániku sídel v okrese Klatovy jsou vyhnání německého obyvatelstva po druhé světové válce a následné budování hraničního pásma a vznik vojenských újezdů jako např. Vojenský Újezd Dobrá Voda. (Anděra et.al., 2003 s. 397-407.) V příloze číslo x jsou napsané podrobnější informace.

10.2 Zaniklá sídla podle období zániku

Velká část zaniklých sídel v okrese Klatovy zanikla v období mezi roky 1945-1950. Některá sídla v roce 1950 fakticky existovala, ale prakticky už se dala brát jako zaniklá, protože byla ve stádiu boření a vylidňování (Anděra et.al., 2003 s. 397-407).

V letech 1900 a 1930 nejsou evidována žádná zaniklá sídla. V roce 1950 bylo evidováno 26 zaniklých sídel a to sídla Alžbětín, Červené Dřevo (Rothen Baum), Dobrá

Voda (Gutwasser), Dolní Steindlberk, Debrník, Gsenget, Hůrka, Javoří Pila, Kreuzberg, Městiště, Mokřany, Nová Hůrka, Nová Studnice (Neubrunn), Plzenec (Pilsenhof), Radošín (Ratschin), Stodůlky, Šternof (Sternhof), Velký Kozí Hřbet, Vchynice – Tetov, Vogelsang, Weberův a Lindlův Statek, Wunderbach, Zadní chalupy (Hinterhäuser), Zhůří, Ždánov.

V roce 2011 bylo evidováno celkem 33 zaniklých sídel a to sídla Červené Dřevo (Rothen Baum), Dobrá Voda (Gutwasser), Dolní Kochánov, Dolní Stendlberk, Fuchsberg (Liščí), Gsenget, Hůrka, Humpolec, Chřepice, Javoří Pila, Kreuzberg, Kříženec, Malý Kozí Hřbet, Matějovice, Mokřany, Nová Studnice (Neubrunn), Plzenec (Pilsenhof), Radošín (Ratschin), Suchý Kámen, Stodůlky, Šternov (Sternhof), Vatětice, Velký Kozí Hřbet, Vchynice-Tetov, Vogelsang, Vracov, Velký Kozí Hřbet, Webrův a Lindlův Statek, Wunderbach, Zadní Chalupy (Hinterhäuser), Zhůří u Rejštejna, Zhůří, Ždánov. V příloze číslo 9 je vidět, v jakém roce se daná sídla počítají jako zaniklá (Korčák et.al., 1934 s. 73-365, Balcar et.al., 2006 s. 282-296).

10.3. Charakteristika vybraných zaniklých sídel

V této podkapitole je několik vybraných zaniklých sídel popsáno podrobněji. Jsou zde údaje o vzniku a vývoji těchto sídel.

10.3.1 Debrník

Debrník je zaniklá osada, která se nachází asi dva kilometry jižně od Železné Rudy. Jako první zde byla skelná huť, kterou v roce 1776 odkoupil Jiří Hafenbrädel. Část pozemků odkázal své dceři Marii Alžbětě, která tu v roce 1790 nechala postavit barokní zámek, který býval dominantou celé osady. Jiří Haferbrädel tu nechal zřídit sklářskou zrcadlovou huť, která vyvážela sklo do mnoha zemí. Zámek vystřídal několik majitelů, až roku 1948 připadl státu. Debrník byl v pohraniční oblasti. Nastěhovalo se sem vojsko a pohraniční stráž. Domy se začaly po roce 1948 bořit a celá osada se postupně vylidnila. V roce 1900 zde žilo 227 obyvatel a v roce 1930 zde žilo 221 obyvatel a bylo zde 22 domů. V roce 1950 už zde nežil nikdo a osada se stala zaniklou.

Zbytky zámku musely být po roce 1989 zbourány. V roce 2011 už Debrník není zaniklé sídlo. V roce 2011 zde žilo 15 obyvatel viz. přílohy číslo 11-13 (Balcar et.al., 2006 s. 295-296, David, 2003 s. 43, zanikleobce.cz, 2014, ČSÚ, 2011).

10.3.2 Javoří Pila

Tato malá osada bývala u Javořího potoka asi 5 kilometrů severozápadně od Modravy. Stávala zde hájovna a především pila, kde se zpracovávalo dřevo z okolních lesů. Po ukončení činnosti pily v roce 1921 se toto místo stalo oblíbeným díky tomu, že zde vyrostl hostinec u Tetřeva s turistickou noclehárnou. Po druhé světové válce se zde začalo budovat hraniční pásmo a všechny budovy byly zbourány. Asi 1600 metrů od bývalé osady měla sídlo rota pohraniční stráže viz. přílohy číslo 14-17 (David, 2003 s. 54, zanikleobce.cz, 2014).

10.3.3 Stodůlky

Stodůlky byla velká rozložitá obec. Tvořila správní oblast pro mnoho okolních osad a samot. První zmínky o ní pochází z roku 1617. Byla to jedna z osmi královických rychet, která byla zřízena k ochraně březnické stezky, zlatých dolů a vlastních hranic. V období první republiky byl velikost katastru obce Stodůlky druhým největším v republice hned po katastru hlavního města Prahy. Katastr obce Stodůlky byl v té době velký 235 km². V obci byly dva mlýny, škola, pila, několik hostinců, velký kostel. V roce 1930 zde žilo 2018 obyvatel. Z 2 018 obyvatel v roce 1930 bylo 1 984 obyvatel německé národnosti, 28 obyvatel české národnosti a 6 obyvatel jiné národnosti. Po odsunu německého obyvatelstva zde byl založen vojenský újezd Dobrá Voda a celá ves byla zbourána a rozstřílena tanky viz. přílohy číslo 18-22 (David, 2003 s. 99, Just et.al., 2007 s. 196-197, Korčák et.al., 1934 s. 365, zanikleobce.cz, 2014).

10.3.4 Zhůří

Tato ves patřila k osmi králováckým rychtám. První zmínky pochází z roku 1613, které se vztahují k pečetí prvního rychtáře Thomase Löffemana. V druhé polovině 18. století zde vznikla sklářská huť. Na konci 18. Století zde byl postaven kostel, který byl zasvěcen Nejsvětější trojici. Tento kostel tvořil výraznou dominantu celé obce, která byla velmi rozlehlá. V roce 1900 zde žilo 513 obyvatel. V roce 1930 zde žilo 623 obyvatel a byla zde četnická stanice, pošta a trojtřídní německá škola. Z 623 obyvatel v roce 1930 bylo 599 obyvatel německé národnosti, 23 obyvatel české národnosti a 1 obyvatel jiné národnosti. Po odsunu německého obyvatelstva byl na tomto území založen vojenský újezd Dobrá Voda a ves byla zcela zbořena. Dnes na místech bývalé osady stojí kříž smíření a kaplička Nejsvětější trojice viz. přílohy číslo 23-27 (David, 2003 s. 125-126, Just et.al., 2007 s. 200).

11. Vývoj vybraných obcí v okrese Klatovy

V této kapitole přiblížím vývoj ve dvou různých obcích. Jedna obec bude z horské části Šumavy a druhá z podhorské části. Na konci kapitoly vývoje v obou obcích porovnáám.

11.1 Srní

Do konce 17. století patřilo pohraniční území králi. Toto území se nazývalo Královský hvozď. Žili zde tzv. Králováci. Králováci byli svobodní sedláci, kteří chránili zemskou hranici a měli významná práva a svobody a podléhali přímo králi. V 18. století zde vzniklo stodůlecké rychtářství. Jeho majitelem se stal v roce 1727 baron Smeichel, který založil ves Srní. Srní je malá horská obec. Nachází se výšce 485 m n. m. nad údolím říčky Vydry pod vrchem Spálený. Obec Srní se dělí na dvě části a to Srní a Vchynice Tetov. Dnes patří k významným rekreačním střediskům Šumavy. Svůj název dostala díky hojnému výskytu srnčí zvěře v okolí vesnice.

V blízkém okolí začaly vznikat další osady jako Antýgl nebo Vchynice-Tetov. Na konci století zde vznikla fara, škola a kamenný kostel Nejsvětější trojice viz. příloha

číslo 33, který nahradil starý dřevěný. V roce 1789 zde začal vznikat kanál stavěný knížetem Schwarzenberkem, který sloužil na plavení dřeva. Dokončen byl v roce 1800 a byl dlouhý 16 kilometrů. Na počátku 19. století v Srní žilo přibližně 1 600 obyvatel (sumavanet.cz, 2014). V tabulkách číslo x je vývoj počtu obyvatel a řetězové a bazické indexy vývoje počtu obyvatel během let 1900-2011 (Sumava.net, 2014).

Na počátku 20. století žilo v Srní 1799 obyvatel. Téměř podobný stav obyvatelstva vydržel až do 2. světové války. V roce 1930 tvořilo německé obyvatelstvo v Srní téměř naprostou většinu obyvatelstva. Z 1795 jich německé národnosti bylo 1748, což bylo 97,39% všeho obyvatelstva viz. Tabulka číslo 26. V důsledku válečných ztrát, vysídlení německého obyvatelstva a následného vylidnění kvůli budování hraničního pásma se počet obyvatel prudce snížil. V roce 1950 zde žilo pouze 415 obyvatel, což bylo o 77% obyvatel méně než v roce 1930 a v roce 1961 dokonce jen 227 obyvatel, což bylo o 46% méně než v roce 1950 a o 88% méně než v roce 1900. V roce 1970 zde žilo 349 obyvatel a tento počet zůstal téměř nezměněn až do roku 2001, kdy zde žilo 343 obyvatel. Pak následoval další pokles obyvatel a v roce 2011 zde žilo 361 obyvatel, což bylo o 24% méně než v roce 2001 a o 85% méně než v roce 1900 viz. tabulka číslo 25. (Balcar et.al., 2006 s. 294-295, Korčák et.al., 1934 s. 367, Mapy.cz, 2014).

Tabulka číslo 25: Vývoj počtu obyvatel v obci Srní v letech 1900-2011

Rok	Počet obyvatel	Řetězový index I_{t-1}	Bazický index I_{t1900}
1900	1799	-	1
1910	1726	0,96	0,96
1921	1684	0,98	0,94
1930	1795	1,07	1
1950	415	0,23	0,23
1961	227	0,54	0,12
1970	349	1,53	0,19
1980	309	0,88	0,17
1991	345	1,12	0,19
2001	343	0,99	0,19
2011	261	0,76	0,15

Zdroj: Vlastní zpracování dle ČSÚ, 2011, Balcar et.al., 2005 s. 294-295.

Tabulka číslo 26: Národnostní složení obyvatel v obci Srní v roce 1930

Národnost	Počet obyvatel	Počet obyvatel v %
česká	44	2,45
německá	1748	97,39
jiná	3	1,16

Zdroj: Vlastní zpracování dle Korčák et.al., 1934, s. 367

11.2 Běhařov

První písemná zmínka o obci Běhařov pochází z roku 1352, kdy tu stála tvrz vладыků z Běhařova. Prvními majiteli byli Bušek, Lvík a Sezema z Běhařova. Vlastykové z Běhařova vlastnili tvrz a vísku až do počátku 16. století. Od roku 1510 do roku 1590 se na panství vystřídalo několik majitelů, kteří se o něj ale nestarali. V roce 1590 byla tvrz ve velmi špatném stavu. Výrazné obnovy se tomuto sídlu dostalo až po roce 1739, kdy panství odkoupil rytířský rod Hubatiů z Kotnova. Tento rod přeměnil zdejší tvrz na jednopatrový zámek. K roku 1654 sídlilo v Běhařově 7 sedláků. V roce 1839 zde již žilo 516 obyvatel v 67 domech. Vyskytovalo se zde mnoho řemeslných budov jako například ovčín, sladovna nebo pila. Pod obec Běhařov patří osada Úborsko, která leží asi 1 kilometr na jih od Běhařova a vznikla v roce 1539. V roce 2011 zde žilo 91 obyvatel. (Beharov.cz, 2014).

Na počátku 20. století žilo v Běhařově 475 obyvatel. Téměř podobný stav obyvatelstva vydržel až do roku 1921, kdy zde žilo 479 obyvatel. V roce 1930 zde žilo 417 obyvatel a v roce 1950 zde žilo 306 obyvatel. Rozdíl v počtu obyvatel mezi roky 1930 a 1950 činil 27%, což bylo způsobeno díky druhé světové válce a relativní blízkosti státní hranice. Oproti roku 1900 byl počet obyvatel v roce 1950 o 36% nižší. V roce 1930 tvořilo české obyvatelstvo v Běhařově téměř naprostou většinu obyvatelstva. Z 417 jich české národnosti bylo 409, což bylo 98,08% všeho obyvatelstva viz. tabulka číslo 28. V roce 1961 zde žilo 262 obyvatel, což bylo o 14% méně než v roce 1950 a o 45% méně než v roce 1900. Počet obyvatel postupně klesal až na minimální hodnotu v tomto časovém období. To nastalo v roce 1991, kdy zde žilo 149 obyvatel, což bylo o 67% obyvatel méně než v roce 1900. V roce 2001 se počet obyvatel oproti roku 1991 mírně zvedl na 152 obyvatel. V roce 2011 se počet obyvatel zvýšil oproti roku 2001 o 34% na 204 obyvatel. V tomto roce zde žilo o 57%

obyvatelstva méně, než v roce 1900 viz tabulka číslo 27. V současnosti má obec Běhařov nepravidelný půdorys. (Historický lexikon měst a obcí ČR, 2006 s. 282-283, Korčák et.al., 1934 s. 75, Mapy.cz, 2014).

Tabulka číslo 27: Vývoj počtu obyvatel v obci Běhařov v letech 1900-2011

Rok	Počet obyvatel	Řetězový index I_{t-1}	Bazický index I_{t1900}
1900	475	-	1
1910	459	0,97	0,97
1921	479	1,04	1,01
1930	417	0,87	0,88
1950	306	0,73	0,64
1961	262	0,86	0,55
1970	217	0,82	0,46
1980	179	0,82	0,38
1991	149	0,83	0,33
2001	152	1,02	0,33
2011	204	1,34	0,43

Zdroj: Vlastní zpracování dle ČSÚ, 2011, Balcar et.al., 2006 s. 282-283.

Tabulka číslo 28: Národnostní složení obyvatel v obci Běhařov v roce 1930

Národnost	Počet obyvatel	Počet obyvatel v %
česká	409	98,08
německá	8	1,92
jiná	0	-

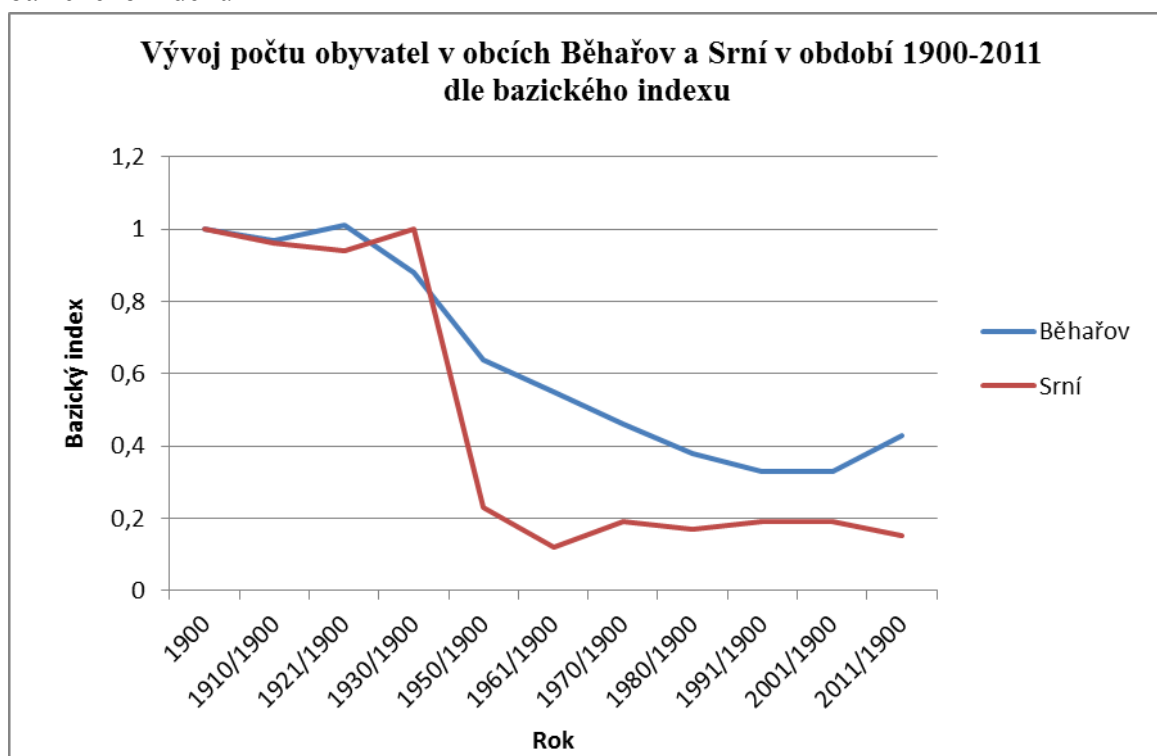
Zdroj: Vlastní zpracování dle Korčák et.al., 1934, s. 75

11.3 Rozdíly ve vývoji obcí Srní a Běhařov

V této podkapitole jsou vypsány dle mého názoru největší rozdíly ve vývoji těchto dvou obcí. Obec z horské části Šumavy představovala obec Srní a obec z podhůří představovala obec Běhařov. Každá obec měla jiný vývoj. Běhařov byl založen českou šlechtou a je o mnoho let starší než Srní, které bylo založeno německou šlechtou. V Běhařově nežilo v roce 1930 téměř žádné německé obyvatelstvo, zato v Srní v tomto roce žilo převážně německé obyvatelstvo. Co se týká vývoje počtu obyvatel, tak V Srní byl mezi roky 1900-2011 zaznamenán daleko větší pokles počtu obyvatel než

v Běhařově. V Srní to bylo 85% a v Běhařově jen 57%. Dalším rozdílem, který se týká počtu obyvatel je, že mezi roky 2001 a 2011 byl v Srní zaznamenán pokles v počtu obyvatel o 24%, tak v Běhařově byl zaznamenán růst o 34% obyvatel. Toto je způsobeno především geografickou polohou těchto obcí. Běhařov leží několik kilometrů od velkého města Nýrsko. Srní leží v horské oblasti na Šumavě a spojení do této obce je složité. V grafu číslo 8 je zaznamenán vývoj počtu obyvatel na základě bazického indexu (Balcar, 2006 s. 282-295, Korčák et.al., 1934 s. 75-367, Mapy.cz, 2014).

Graf číslo 8 Vývoj počtu obyvatel v obcích Běhařov a Srní v období 1900-2011 dle bazického indexu

Zdroj: Vlastní zpracování dle ČSÚ, 2011, Balcar et.al., 2006, s. 282-296.

12. Závěr

Cílem této bakalářské práce bylo zhodnocení změn sídelního systému v české části Šumavy od roku 1900 do současnosti, ukázat a popsat rozdíly změny v sídelním systému za uplynulých 111 let. Sídelní systém byl zkoumán ve čtyřech základních letech a to v letech 1900, 1930, 1950 a 2011. Sídelní systém byl zkoumán do úrovně částí obcí, jak byly popsány ve třech historických lexikonech a v jednom administrativním lexikonu, které jsem v práci použil.

Okres Klatovy existuje ve své dnešní podobě od roku 1960. Mezi dominantní obce patří Klatovy, Sušice, Horažďovice a Nýrsko. Zvláště Klatovy mají nejdůležitější pozici. Jsou centrem tohoto okresu a počet obyvatel Klatov je více než dvojnásobná než velikost obce Sušice. Rozloha okresu byla v roce 2011 1939,55 kilometrů čtverečních a počet obyvatel byl 86 622.

Sídelní systém se během toho 111 letého období velmi změnil. Počet obyvatel v roce 2011 byl o 58,78% nižší než v roce 1900. Počet sídel v roce 2011 je téměř totožný, jako v roce 1900, ale velmi rozdílný je počet samostatných obcí. V roce 1900 jich bylo 276, ale v roce 2011 jich bylo pouze 94, což je pokles o 35,21%. Velmi výrazná změna v počtu zaniklých sídel v okresu nastala v průběhu období 1900-2011. V letech 1900 a 1930 zde nebyla podle Statistického lexikonu obcí žádná zaniklá sídla. V roce 1950 zde bylo 26 zaniklých sídel a v roce 2011 dokonce 33. Tato sídla většinou zanikla díky odsunu německého obyvatelstva po konci 2. světové války a následným budováním hraničního pásma na počátku 50. let. Zatímco v roce 1900 převládala sídla s velikostí 75-199 obyvatel, tak v roce 2011 převládala sídla s velikostí 1-74 obyvatel. Tyto změny souvisí s neustálým poklesem obyvatel v tomto okrese v průběhu celého období 1900-2011. Pokles počtu obyvatel byl způsoben historickými událostmi a celkovými přírodními podmínkami okresu Klatovy. Většinu území okresu totiž zabírá pohoří Šumava a její podhůří. Z celkového počtu obcí bylo v roce 1900 13 měst a 9 městysů. V roce 2011 bylo 15 měst a čtyři městysy. V roce 2011 byl tedy větší podíl obcí s těmito statuty než v roce 1900. Vývoj největších obcí byl většinou dán velikostí dané obce. Zatímco první čtyři největší obce okresu Klatovy zaznamenaly v období 1900-2011 nárůst počtu obyvatel, tak zbylé obce zaznamenaly většinou pokles počtu

obyvatel. Nejvíce ztrácely obyvatele obce blízko státních hranic. Například Železná Ruda měla v roce 2011 o více než 50% obyvatel méně než v roce 1900.

Celkem bylo v okrese Klatovy 45,84% ekonomicky aktivních obyvatel. Z toho více než čtvrtina lidí pracovala v oblasti průmyslu. Z tohoto důvodu je více než 50% obcí typu průmyslového.

Občanská vybavenost okresu souvisí opět s velikostí sídla. S narůstající velikostí stupá vybavenost sídla. V pohraničních oblastech převládala v sídlech komerční zařízení typu ubytovacích a stravovacích.

Sídelní systém byl podrobně prozkoumán ve čtyřech rocích během celého období 1900-2011. Největší rozdíly byly uvedeny a odůvodněny. Cíl této práce byl tedy splněn.

Způsobů, jak tuto práci rozšířit je určitě celá řada. Nejlepší způsob dle mého názoru by bylo tuto práci rozšířit o několik dalších zkoumaných roků, které rozebrat a pospat stejným způsobem. Tím by charakteristika sídelního systému byla ještě kompletnější a obsáhlejší.

Jako další využití mé práce bych viděl např. v porovnávání sídelních systémů různých okresů podle stejných kritérií. Práce by se dala využít jako podklad pro další práce, které by se týkaly témat sídelních systémů nebo vývoje obyvatelstva.

Seznam tabulek

Tabulka číslo 1: Vývoj počtu obyvatel v okrese Klatovy v letech 1900-2011	18
Tabulka číslo 2: Struktura sídelního systému v roce 1900	24
Tabulka číslo 3: Sídla podle počtu obyvatel v roce 1900	26
Tabulka číslo 4: Obce s největším počtem obyvatel v roce 1900	26
Tabulka číslo 5: Obce, které byly rozděleny do nejvíce částí v roce 1900	27
Tabulka číslo 6: Struktura sídelního systému v roce 1930	32
Tabulka číslo 7: Struktura sídelního systému v roce 1950	32
Tabulka číslo 8: Sídla podle počtu obyvatel v roce 1930	35
Tabulka číslo 9: Sídla podle počtu obyvatel v roce 1950	35
Tabulka číslo 10: Obce s největším počtem obyvatel v roce 1930	36
Tabulka číslo 11: Obce s největším počtem obyvatel v roce 1950	37
Tabulka číslo 12: Obce, které byly rozděleny do nejvíce částí v roce 1930	38
Tabulka číslo 13: Obce, které byly rozděleny do nejvíce částí v roce 1950	38
Tabulka číslo 14: Struktura sídelního systému v roce 2011	42
Tabulka číslo 15: Sídla podle počtu obyvatel v roce 2011	44
Tabulka číslo 16: Obce s největším počtem obyvatel v roce 2011	45
Tabulka číslo 17: Obce, které byly rozděleny do nejvíce částí v roce 2011	46
Tabulka číslo 18: Obce, které byly rozděleny do nejvíce částí podle kategorií v roce 2011	46
Tabulka číslo 19: Typy obcí v okrese Klatovy v roce 2011	47

Tabulka číslo 20: Ekonomická aktivita zaměstnaných obyvatel podle odvětví ekonomické činnosti v roce 2011	50
Tabulka číslo 21: Ekonomická aktivita obyvatel podle pohlaví v roce 2011	51
Tabulka číslo 22: Školská zařízení v okrese Klatovy v roce 2011	52
Tabulka číslo 23: Zdravotnická a sociální zařízení v okrese Klatovy v roce 2012	53
Tabulka číslo 24: Komerční zařízení v okrese Klatovy v letech 2006-2014.....	55
Tabulka číslo 25: Vývoj počtu obyvatel v obci Srní v letech 1900-2011.....	60
Tabulka číslo 26: Národnostní složení obyvatel v obci Srní v roce 1930	61
Tabulka číslo 27: Vývoj počtu obyvatel v obci Běhařov v letech 1900-2011.....	62
Tabulka číslo 28: Národnostní složení obyvatel v obci Běhařov v roce 1930	62

Seznam grafů

Graf číslo 1: Vývoj počtu obyvatel v okrese Klatovy v letech 1900-2011.....	19
Graf číslo 2: Rozmístění obyvatelstva za pomoci Lorenzovy Křivky v roce 1900.....	25
Graf číslo 3: Rozmístění obyvatelstva za pomoci Lorenzovy Křivky v roce 1930.....	33
Graf číslo 4: Rozmístění obyvatelstva za pomoci Lorenzovy Křivky v roce 1950.....	34
Graf číslo 5: Rozmístění obyvatelstva za pomoci Lorenzovy Křivky v roce 2011	43
Graf číslo 6: Vývoj počtu obyvatel 10 největších obcí roce 2011 dle bazického indexu	45
Graf číslo 7: Vývoj počtu obyvatel městských a venkovských sídel v období 1900-2011 dle bazického indexu	49
Graf číslo 8: Vývoj počtu obyvatel v obcích Běhařov a Srní v období 1900-2011 dle bazického indexu	63

Seznam použitých zdrojů

Seznam knižních zdrojů

1. ANDĚRA, Miloš; et. al. 2003. *Šumava: příroda, historie, život*. 1. vydání. Baset, Praha. 799 s. ISBN 80-7340-021-9.
2. BALCAR, Vladimír; et. al. 2006. *Historický lexikon obcí České republiky 1869 – 2005*. 1. vydání. Český statistický úřad, Praha. 760 s. ISBN 80-250-1310-3.
3. BAŠOVSKÝ, Oliver. 1998. *Geografia Sídiel*. 1. vydání. Univerzita Mateja Bela v Banske Bystrici, Banska Bystrica. 169 s. ISBN 80-8055-182-0.
4. CULEK, Martin. 1995 *Biogeografické členění ČR*. 1. vydání. Enigma, Praha. 348 s. ISBN 80-85368-80-3.
5. DAVID, Petr. 2003. *Šumava*. 2. vydání. S&D, Praha. 201 s. ISBN 80-86050-74-2.
6. DEMEK, Jaroslav; et.al. 1987. *Zeměpisný lexikon ČSR – hory a nížiny*. 1. vydání. Academia, Praha. 584 s. ISBN.
7. HÄUFLER, Vlastislav; et al. 1984. *Ekonomická geografie Československa*. 1. vydání. Academia, Praha, 685 s.
8. HORÁK, Václav; et.al. 1924. *Statistický lexikon obcí Republiky Československé*. 2. vydání. Státní úřad statistický, Praha. 623 s.
9. JÍLEK, Tomáš. 2010. *Kapitoly z historie západních Čech*. ZČU Plzeň, Plzeň. 68 s. ISBN 978-807043-927-2.
10. JUST, Vladimír; et.al. 2007. *Zmizelé Sudety – Das Verschwundene Sudetenland*. Nakladatelství Českého lesa, Domažlice. 5. Upravené a rozšířené vydání. 727 s. ISBN 978-80-86125-21-3.
11. KESTŘÁNEK, Jaroslav et.al. 1984. *Zeměpisný lexikon ČSSR – vodní toky a nádrže*. Academia, Praha. 315 s.
12. KLIMEK, Hynek. 2009. *Šumava – Klatovsko*. 1. vydání. Regia, Praha. 199 s. ISBN 978-80-86367-66-8.
13. KORČÁK, Jaromír; et. al. 1934. *Statistický lexikon obcí Republiky Československé*. 1. vydání. Státní úřad statistický, Praha. 643 s.

14. PERNES, Jiří et.al. 1999. *Československo 1946-1992*. 1. vydání. Albatros, Praha. 68 s. ISBN 80-00-00730-4
15. ROUBÍČEK, Vladimír. 1997. *Úvod do demografie*. 1. vyd. Codex Bohemia, Praha. 348 s. ISBN 80-85963-43-4.
16. SEMOTANOVÁ, Eva. 1998. *Historická geografie Českých zemí*. 1. Vydání. Historický ústav. Praha. 296 s. ISBN 80-85268-73-6.
17. STÁTNÍ ÚŘAD STATISTICKÝ. 1955 *Administrativní lexikon obcí Republiky Československé*. Státní úřad statistický, Praha. 1955. 576 s.
18. ŠILHÁNKOVÁ, Vladimíra. 2002. *Urbanismus a územní plánování*. 1. vydání. Univerzita Pardubice, Pardubice 92 s. ISBN 80-7194-415-7
19. VOTRUBEC, Ctibor. 1980. *Lidská sídla, jejich typy a rozmístění ve světě*. Academia, Praha. 396 s.

Seznam elektronických zdrojů

20. BÍLEK, Petr – zanikleobce.cz. - Kříž smíření na místě bývalé osady Zhůří. – [online]. 2012 [cit. 2012-04-05]. Dostupné z: <<http://www.zanikleobce.cz/index.php?detail=183732>>
21. BÍLEK, Petr – zanikleobce.cz. - Kaplička Nejsvětější trojice na místě bývalé osady Zhůří. – [online]. 2012 [cit. 2012-04-05]. Dostupné z: <<http://www.zanikleobce.cz/index.php?detail=183737>>
22. BRENNER, Bohuslav. *Analýza občanské vybavenosti regionu s využitím fuzzy asociálních pravidel*. Pardubice [online]. cit. 2014-04-09. Dostupné z: <http://dspace.upce.cz/bitstream/10195/36316/1/BrennerB_Analyza%20obcanske_PP_2009.pdf> Diplomová práce. Univerzita Pardubice, 79 s.
23. Česká pošta. – postaonline.cz. – [online]. 2014 [cit. 2014-04-09]. Dostupné z: <http://www.postaonline.cz/vyhledani-psc?p_p_state=normal&struts.portlet.mode=view&p_p_lifecycle=0&p_p_id=psc_WAR_pcpvpp&struts.portlet.action=%2Fview%2FsearchPost&d-16544-p=2&p_p_col_count=1&p_p_col_id=column-1&idRegion=25&p_p_mode=view>

24. České dráhy. – cd.cz. – *Mapa železniční sítě ČR.* – [online]. 2014 [cit. 2014-04-10]. Dostupné z: <<http://www.cd.cz/assets/vnitrostatni-cestovani/mapa-site/mapa-trati/kjr-map-trati.pdf>>
25. Český statistický úřad. – *Charakteristika okresu Klatovy.* – [online]. 2014a [cit. 2014-03-24]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/xp/redakce.nsf/i/charakteristika_okresu_klatovy >
26. Český statistický úřad. – *Vybrané ukazatele v okresech, v krajích.* – [online]. 2014b [cit. 2014-03-24]. Dostupné z: <[http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/t/D00034E6E9/\\$File/130212001.pdf](http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/t/D00034E6E9/$File/130212001.pdf)>
27. Český statistický úřad. – *Vybrané ukazatele za okres Klatovy.* – [online]. 2014c [cit. 2014-03-24]. Dostupné z: <<http://www.czso.cz/xp/redakce.nsf/i/klatovy1>>
28. Český statistický úřad – veřejná databáze. – *Ekonomické subjekty podle počtu zaměstnanců.* – [online]. 2014d [cit. 2014-04-08]. Dostupné z: <http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabdetail.jsp?potvrz=Zobrazit+tabulku&go_zobraz=1&cislotab=ORG5022PU_OK&vo=tabulka&cas_1_106=20111231&voa=tabulka&str=tabdetail.jsp>
29. Český statistický úřad. – veřejná databáze. – *Občanská a technická vybavenost.* – [online]. 2014e [cit. 2014-04-09]. Dostupné z: <http://vdb.czso.cz/vdbvo/mi/mi_ukazatel.jsp?kodukaz=1703>
30. Český statistický úřad. – veřejná databáze. – *Školská zařízení.* – [online]. 2014f [cit. 2014-04-09]. Dostupné z: <http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabdetail.jsp?kapitola_id=17&potvrz=Zobrazit+tabulku&go_zobraz=1&childsel0=3&childsel0=3&cislotab=VZD6010UC&voa=tabulka&pro_2_84=CZ0322&str=tabdetail.jsp#pozn1>
31. Český statistický úřad. – *Hromadná ubytovací zařízení.* – [online]. 2014g [cit. 2014-04-09]. Dostupné z: <<http://apl.czso.cz/huz/okres.jsp?k=CZ0322>>
32. Český statistický úřad. – *Charakteristika okresu a vývoj sídelní struktury.* – [online]. 2001 [cit. 2014-03-11]. Dostupné z: <[http://www.czso.cz/csu/2003edicniplan.nsf/t/DC002E774F/\\$File/13-322203a1.pdf](http://www.czso.cz/csu/2003edicniplan.nsf/t/DC002E774F/$File/13-322203a1.pdf)>

33. Český statistický úřad. – veřejná databáze. – *Délka silnic a dálnic*. – [online]. 2012 cit. 2014-04-10]. Dostupné z: <http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?voa=tabulka&cislotab=DOP5012PU_OK&vo=null>
34. Český statistický úřad. – veřejná databáze. – *Zdravotnická a sociální zařízení*. – [online]. 2013a [cit. 2014-04-09]. Dostupné z: <http://vdb.czso.cz/mos/okres.jsp?k=CZ0322vdb.czso.cz/vdbvo/tabdetail.jsp?kapitola_id=17&potvrd=Zobrazit+tabulku&go_zobraz=1&childsel0=3&childsel0=3&cislotab=VZD6010UC&voa=tabulka&pro_2_84=CZ0322&str=tabdetail.jsp#pozn1>
35. Český statistický úřad. – Městská a obecní statistika. – *Okres Klatovy*. – [online]. 2013b [cit. 2014-04-09]. Dostupné z: <<http://vdb.czso.cz/mos/okres.jsp?k=CZ0322>>
36. Český statistický úřad, Databáze ze Sčítání lidu, domů a bytů 2011. [online], Praha: ČSÚ 2014, [cit. 8. 2. 2014].
37. Esri. ArcGis 10.2 2013.
38. EGER, Ludvík. 2014. *Metodika k vypracování bakalářské a diplomové práce*. ZČU Plzeň, Plzeň. 33 s. Dostupné z: <http://fek.zcu.cz/blob.php?table=internet_list&type=FileType&file=Data&name=FileName&idname=IDInternet&id=3527>
39. Firmy.cz. – *Restaurace v okrese Klatovy*. – [online]. 2014a [cit. 2014-04-09]. Dostupné z: <<http://www.firmy.cz/Restauracni-a-pohostinske-sluzby/Restaurace/kraj-plzensky/klatovy>>
40. Firmy.cz. – *Hospody a hostince v okrese Klatovy*. – [online]. 2014b [cit. 2014-04-09]. Dostupné z: <<http://www.firmy.cz/Restauracni-a-pohostinske-sluzby/Hospody-a-hostince/kraj-plzensky/klatovy>>
41. Firmy.cz. – *Rychlá občerstvení v okrese Klatovy*. – [online]. 2014c [cit. 2014-04-09]. Dostupné z: <<http://www.firmy.cz/Restauracni-a-pohostinske-sluzby/Rychla-obcerstveni/kraj-plzensky/klatovy>>
42. Firmy.cz- *Kavárny a cukrárny v okrese Klatovy*. – [online]. 2014d [cit. 2014-04-09]. Dostupné z: <<http://www.firmy.cz/Restauracni-a-pohostinske-sluzby/Kavarny/kraj-plzensky/klatovy>>

43. Firmy.cz. – *Bary v okrese Klatovy*. – [online]. 2014e [cit. 2014-04-09]. Dostupné z: <<http://www.firmy.cz/Restauracni-a-pohostinske-sluzby/Bary/kraj-plzensky/klatovy>>
44. Hasičský záchranný sbor ČR. – *hzscr.cz. – Územní odbor Klatovy*. – [online]. 2014 [cit. 2014-04-09]. Dostupné z: <<http://www.hzscr.cz/clanek/uzemni-odbor-klatovy-192353.aspx>>
45. KLUSÁK, Kamil – *zanikleobce.cz. - Osada Zhůří na historické fotografii*. – [online]. 2012. [cit. 2014-04-05]. Dostupné z: <<http://www.zanikleobce.cz/index.php?detail=192657>>
46. KINTZL, Emil – *zanikleobce.cz. - Kaple sv. Šebestiána, škola, sídlo rychtáře a hostinec ve Stodůlkách*. – [online]. 2009 [cit. 2014-04-05]. Dostupné z: <<http://www.zanikleobce.cz/index.php?detail=10573>>
47. Obec Běhařov – *historie obce*. – [online]. 2012 [cit. 2014-04-09]. Dostupné z: <<http://www.beharov.cz/historie-beharova/d-1001>>
48. Policie ČR. – *policie.cz. – Územní odbory a městská ředitelství Plzeňského kraje*. – [online]. 2014 [cit. 2014-04-09]. Dostupné z: <<http://www.policie.cz/SCRIPT/imapa.aspx?docid=698&area=zc2&num=2&nid=11367>>
49. POŘÍZKA, Jaroslav – *zanikleobce.cz. - Zámek Debrník na historické fotografii*. – [online]. 2005 [cit. 2014-04-05]. Dostupné z: <<http://www.zanikleobce.cz/index.php?detail=6640>>
50. Mapový portál mapy.cz – *Mapy.cz*. – [online]. 2014 [cit. 2014-04-02]. Dostupné z: <<http://www.mapy.cz/>>
51. Národní geoportál INSPIRE – *geoportal.gov.cz*. – [online]. 2014 [cit. 2014-03-11]. *Topografická mapa ČÚZK, Ortofotomapa z 50. let, Třetí vojenské mapování* – Dostupné z: <<http://geoportal.gov.cz/web/guest/map>>
52. REICHARDT, Jan – *zanikleobce.cz. - Hostinec u Tetřeva na historické fotografii*. – [online]. 2006 [cit. 2014-04-05]. Dostupné z: <<http://www.zanikleobce.cz/index.php?detail=8950>>
53. Srní a okolí – *sumavanet.cz*. – [online]. 2014 [cit. 2014-04-02]. Dostupné z: <<http://www.sumavanet.cz/srni/fr.asp?tab=snet&id=1558&burl=&pt=HS>>

54. Vědecká knihovna České Budějovice – *Bělohlavova mapa Československé republiky* – archiv.cbvk.cz. – [online]. 2014 [cit. 2014-03-11]. Dostupné z: <http://archiv.cbvk.cz/historicke_mapy/data/MC_268_23_001.php>
55. Zaniklé obce v okrese Klatovy – zanikleobce.cz. – [online]. 2014 [cit. 2014-04-05]. Dostupné z: <<http://www.zanikleobce.cz/index.php?menu=11&okr=3404>>
56. Fotografie, Jiří Opatrný, 2014

Seznam příloh

- Příloha číslo 1: Současný půdorys obce Dlouhá Ves
- Příloha číslo 2: Územní členění ČR v roce 1869
- Příloha číslo 3: Administrativní rozdělení okresu Klatovy
- Příloha číslo 4: Obce a neobydlená sídla v roce 1900
- Příloha číslo 5: Obce a neobydlená území v roce 1930
- Příloha číslo 6: Obce a neobydlená území v roce 1950
- Příloha číslo 7: Obce a neobydlená území v roce 2011
- Příloha číslo 8: Zaměstnané ekonomicky aktivní obyvatelstvo podle obcí
- Příloha číslo 9: Základní charakteristika zaniklých sídel
- Příloha číslo 10: Zaniklá sídla v okrese Klatovy
- Příloha číslo 11: Informační tabule na místě bývalého zámku v Debrníku
- Příloha číslo 12: Budova bývalé roty PS na Debrníku
- Příloha číslo 13: Zámek Debrník na historické fotografii
- Příloha číslo 14: Javoří Pila
- Příloha číslo 15: Místo bývalé osady Javoří Pila
- Příloha číslo 16: Místo bývalé osady Javoří Pila
- Příloha číslo 17: Hostinec u Tetřeva na historické fotografii
- Příloha číslo 18: Stodůlky
- Příloha číslo 19: Místo bývalé osady Stodůlky
- Příloha číslo 20: Křížek na místě bývalého kostela v osadě Stodůlky
- Příloha číslo 21: Pozůstatek po přítomnosti ČSLA ve Stodůlkách
- Příloha číslo 22: Kaple sv. Šebestiána, škola, sídlo rychtáře a hostinec ve Stodůlkách
- Příloha číslo 23: Místo bývalé osady Zhůří
- Příloha číslo 24: Místo bývalé osady Zhůří
- Příloha číslo 25: Kříž smíření na místě bývalé osady Zhůří
- Příloha číslo 26: Kaplička nejsvětější trojice na místě bývalé osady Zhůří
- Příloha číslo 27: Osada Zhůří na historické fotografii
- Příloha číslo 28: Místo bývalé osady Suchý Kámen
- Příloha číslo 29: Místo bývalé osady Matějovice
- Příloha číslo 30: Srní z pohledu od Prášil

Příloha číslo 31: Staré Srní

Příloha číslo 32: Kostel Nejsvětější trojice v Srní

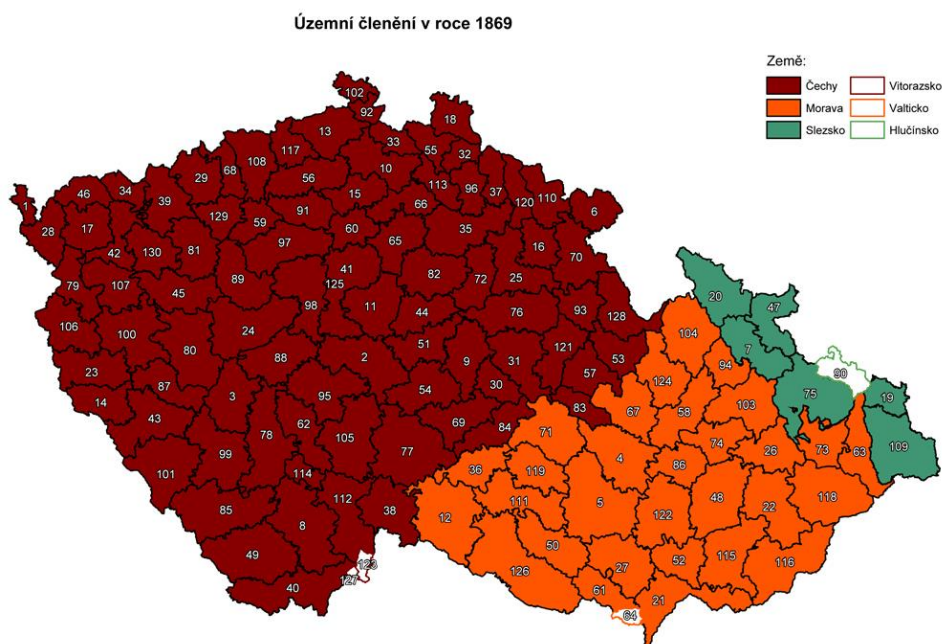
Přílohy

Příloha číslo 1: Půdorys obce Dlouhá Ves

Zdroj: Mapy.cz, 2014

Příloha číslo 2: Územní členění ČR v roce 1869

Zdroj: ČSÚ, 2014.

ADMINISTRATIVNÍ ROZDĚLENÍ OKRESU KLATOVY - STAV K 1.1.2008

Zdroj: ČSÚ, 2014e.

Příloha číslo 4: Obce a neobydlená sídla v roce 1900

<p>Obce</p>	<p>Albrechtice u Sušice, Babín, Běhařov, Běšiny, Bezděkov, Bezpravovice, Bílenice, Bíluky, Biřkov, Bližanovy, Bolešiny, Bojanovice, Boříkovy, Boubín, Brod, Brtí, Březí, Břežany, Budětice, Bukovník, Bursice, Bystré, Bystřice nad Úhlavou, Čachrov, Čejkovy, Čepice, Čermná, Černíč, Černíkov, Červená, Červené Poříčí, Čihaň, Čímice, Datelov, Defurovy Lažany, Dehtín, Děpoltice, Dešenice, Divišovice, Dlažov, Dlouhá Ves, Dobrotice, Dobruška, Dolany, Dolejší Krušec, Dolní Lhota, Dolní Staňkov, Domažličky, Domoraz, Drslavice, Dražovice, Dubová Lhota, Frymburk, Damětice, Fleky, Fuchsberg (Liščí), Habartice, Hadrava, Hamry, Hartmanice, Hejná, Hlavňovice, Hliněný Újezdec, Hnačov, Hodousice, Hojsova Stráž, Holkovice, Horažďovice, Horažďovická Lhota, Horní Lhota, Horská Kvilda, Hory Matky Boží, Hořejší Těšov, Hoštice, Hrádek, Hradešice, Hvízdalka, Humpolec, Chanovice, Chlistov, Chlumská, Chmelná, Chocomyšl, Chotěšov, Chudenice, Chudenín, Janovice nad Úhlavou, Javor, Javorná (Zejbiš), Javoří, Jesení, Jetenovice, Ježovy, Jindřichovice, Jiříčná, Kadešice, Kamýk, Kašperské Hory, Kejnice, Klatovy, Klenová, Kolinec, Kochánov, Kokšín, Komušín, Koryta, Kovčín (Kozčín), Kozí, Kozí Hřbet, Kroměždice, Krotějov, Křenice, Křištín, Křížovice, Kunderatice, Kunkovice, Kvasetice, Kvášňovice, Kydliny, Letovy, Lešišov, Lhovice, Lhůta, Lomec, Loužná, Lovčice, Luby, Lukavice, Lukoviště, Mačice, Makov, Malá Víska, Maleč, Malechov, Malonice, Malý Bor, Maňovice, Maršovice, Měčín, Měcholupy, Městys Železná Ruda, Mezihoří, Milčice, Milence, Miřenice, Mochov, Mlázovy, Mlýnec, Mlýnské Struhadlo, Modrava, Mochtín, Mokrosuky, Myslív, Myslovice, Nahořánky, Nalžovské Hory, Nedanice, Nedaničky, Němčice, Nehodiv, Nemilkov, Neprochovy, Nezamyslice, Nezdice na Šumavě, Neznašovy, Novákovice, Nýrsko, Obytce, Odolenov, Olšany, Opálka, Ondřejovice, Ostřetice, Ostružno, Otín, Pačejov, Pečetín, Petrovice nad Úhlavou, Petrovice u Sušice, Petrovičky, Pích, Plánice, Plichtice, Podolí, Podmokly, Pohorsko, Poleň, Poleňka, Prášily, Předslav, Rabí, Radinovy, Rejštejn, Rohozno, Rovná, Rozsedly, Rudoltice, Řakom, Skelná Huť, Skránčice, Slatina, Slavíkovice, Slavošovice, Smrkovec, Soběšice, Soustov, Spůle, Srbice, Srní, Stará Lhota, Stodůlky, Strašín, Strážov, Strážovice, Střeziměř, Struhadlo, Sušice, Svaté Pole, Svatá Kateřina, Svěradice, Svinná, Svrčovec, Šimanov, Štěpanice, Štěpánovice, Štipoklasy, Švihov, Tajanov u Klatov, Tedražice, Těchonice, Tetětice, Točnick, Třebýčina, Trnčí, Tupadly, Tuškov, Tužice, Týnec, Úborsko, Uhlíště, Újezd u Chanovic, Újezd u Plánice, Ujčín, Úloh, Ústaleč, Vacovy, Vatětice, Velenovy, Velhartice, Velké Hydčice, Velký Bor, Veřechov, Ves Železná Ruda, Vícenice, Vílov, Vlčkovice, Vlčkov, Vrhavěč, Vřeskovice, Zadní Chalupy, Záhorčice, Zámýšl, Zavlakov, Zborovy, Zbynice, Zdebořice, Zdeslav, Zderaz, Zhůří, Žďár, Žihobce, Žichovice, Žiznětice.</p>
<p>Obce bez údajů nebo</p>	<p>-</p>

bez stálého obyvatelstva	
-------------------------------------	--

Zdroj: Vlastní zpracování dle geoportal.gov.cz, 2014, Horák et.al., 1924, Balcar et.al., 2006 s. 282-296.

Příloha číslo 5: Obce a neobydlená sídla v roce 1930

Obce	Albrechtice u Sušice, Babín, Běhařov, Běšiny, Bezděkov, Bezpravovice, Bílenice, Bíluky, Biřkov, Blata, Bližanovy, Bolešiny, Bojanovice, Boříkovy, Boubín, Brod, Brtí, Březí, Břežany, Budětice, Bukovník, Buršice, Bystré, Bystřice nad Úhlavou, Čachrov, Čejkovy, Čepice, Čermná, Černíč, Černíkov, Červená, Červené Poříčí, Čihaň, Čímice, Datelov, Defurovy Lažany, Dehtín, Děpoltice, Dešenice, Divišovice, Dlažov, Dlouhá Ves, Dobrotice, Dobruška, Dolany, Dolejší Krušec, Dolní Lhota, Dolní Staňkov, Domažličky, Domoraz, Dražovice, Drslavice, Dubová Lhota, Frymburk, Damětice, Filipova Huť, Fleky, Fuchsberg (Liščí), Habartice, Hadrava, Hamry, Hartmanice, Hejná, Hlavňovice, Hliněný Újezdec, Hnačov, Hodousice, Hojsova Stráž, Holkovice, Horažďovická Lhota, Horažďovice, Horní Lhota, Horská Kvilda, Hory Matky Boží, Hořejší Těšov, Hoštice, Hrádek, Hradešice, Hvízdalka, Humpolec, Chanovice, Chlistov, Chlumská, Chmelná, Chocomyšl, Chotěšov, Chudenice, Chudenín, Janovice nad Úhlavou, Javor, Javorná, Javoří, Jesení, Jetenovice, Ježovy, Jindřichovice, Jiříčná, Kadešice, Kamýk, Kašperské Hory, Kejnice, Klatovy, Klenová, Kolinec, Kocourov, Kochánov, Kokšín, Komušín, Koryta, Kovčín, Kozí, Kozí Hřbet, Kroměždice, Krotějov, Křenice, Křištín, Křížovice, Kundratice, Kunkovice, Kvasetice, Kvášňovice, Kydliny, Letovy, Lešišov, Lhovice, Lhůta, Lomec, Loužná, Lovčice, Luby, Lučice, Lukavice, Lukoviště, Mačice, Makov, Malá Víska, Maleč, Malechov, Malonice, Malý Bor, Maňovice, Maršovice, Matějovice, Měčín, Měcholupy, Městys Železná Ruda, Mezihoří, Milčice, Milence, Miřenice, Mochov, Mlázovy, Mlýnec, Mlýnské Struhadlo, Modrava, Mochtín, Mokrosuky, Myslív, Myslovice, Nahořanky, Nalžovské Hory, Nedanice, Nedaničky, Němčice, Nehodiv, Nemilkov, Neprochovy, Novákovice, Nýrsko, Nezamyslice, Nezdice na Šumavě, Neznašovy, Obytce, Odolenov, Olšany, Opálka, Ondřejovice, Ostřetice, Ostružno, Otín, Pačejov, Pečetín, Petrovice nad Úhlavou, Petrovice u Sušice, Petrovičky, Pích, Plánice, Plichtice, Podolí, Podmokly, Pohorsko, Poleň, Poleňka, Prášily, Předslav, Rabí, Radinovy, Rejštejn, Rohozno, Rovná, Rozsedly, Rudoltice, Řakom, Skelná Huť, Skránčice, Slatina, Slavíkovice, Slavošovice, Smrkovec, Sobětice, Soustov, Spůle, Srbice, Srní, Stará Lhota, Starý Láz, Stodůlky, Strašín, Strážov, Strážovice, Struhadlo, Střeziměř, Strítěž, Svaté Pole, Svatá Kateřina, Svěradice, Svinná, Svrčovec, Sušice, Šimanov, Štěpanice, Štěpanovice, Štipoklasy, Švihov, Tajanov u Klatov, Tedražice, Těchonice, Těšetiny, Tetětice, Točník, Trnčí, Třebíšov, Třebýčina, Tupadly, Tuškov, Tužice, Týnec, Úborsko, Uhliště, Újezd u Chanovic, Újezdec, Újezd u Plánice, Ujčín,
-------------	--

	Úloh, Ústaleč, Vacovy, Vatětice, Velenovy, Velhartice, Velké Hydčice, Velký Bor, Veřechov, Ves Železná Ruda, Vícenice, Vílov, Vlčkovice, Vlčkov, Vrhavěč, Vřeskovice, Zadní Chalupy, Záhorčice, Zámýšl, Zavlekov, Zborovy, Zbynice, Zdebořice, Zdeslav, Zderaz, Zhůří, Žďár, Žihobce, Žichovice, Žiznětice.
Obce bez údajů nebo bez stálého obyvatelstva	-

Zdroj: Vlastní zpracování dle archiv.cbvk.cz, 2014, Korčák et.al.,1934, Balcar et.al., 2006 s. 282-296.

Příloha číslo 6: Obce a neobydlená sídla v roce 1950

Obce	Albrechtice u Sušice, Babín, Běhařov, Běšiny, Bezděkov, Bezpravovice, Blata, Bílenice, Bíluky, Biřkov, Bližanovy, Bojanovice, Bolešiny, Boříkovy, Boubín, Brtí, Březí, Břežany, Budětice, Bukovník, Buršice, Bystré, Bystřice nad Úhlavou, Čachrov, Čejkovy, Čepice, Čermná, Černíč, Černíkov, Červená, Červené Poříčí, Číhaň, Čímice, Damíč, Dehtín, Děpoltice, Dešenice, Divišovice, Dlažov, Defurovy Lažany, Dlouhá Ves, Dobrotice, Dobrušín, Dolany, Dolejší Krušec, Dolní Lhota, Domažličky, Domoraz, Dražovice, Drslavice, Dubová Lhota, Frymburk, Habartice, Hadrava, Hamry, Hartmanice, Hejná, Hlavňovice, Hliněný Újezdec, Hnačov, Hodousice, Hojsova Stráž, Holkovice, Horažďovice, Horažďovická Lhota, Horní Lhota, Horní Němčice, Horská Kvilda, Hory Matky Boží, Hoštice, Hrádek, Hradešice, Hvízdalka, Chanovice, Chlistov, Chocomyšl, Chmelná, Chotěšov, Chudenice, Chudenín, Janovice nad Úhlavou, Javor, Javorná, Jesení, Jetenovice, Ježovy, Jindřichovice, Jiříčná, Kadešice, Kal, Kaničky, Kašperské Hory, Kejnice, Klatovy, Klenová, Kocourov, Kokšín, Kolínek, Komušín, Koryta, Kozí, Kozí Hřbet, Kroměždice, Krotějov, Křištín, Křenice, Křížovice, Kovčín, Kunkovice, Kvasetice, Kvášňovice, Kydliny, Letovy, Lhůta, Lukoviště, Lomec, Loužná, Lovčice, Luby, Lučice, Lukavice, Mačice, Makov, Malá Víska, Maleč, Malechov, Malonice, Malý Bor, Maňovice, Měčín, Měcholupy, Mezihoří, Milčice, Milence, Miletice, Miřenice, Mlázovy, Mlýnec, Mlýnské Struhadlo, Modrava, Mochtín, Mokrosuky, Myslív, Myslovice, Nalžovské Hory, Nedanice, Nedaničky, Němčice, Nehodiv, Nemilkov, Neprochovy, Novákovice, Nýrsko, Nezamyslice, Nezdice na Šumavě, Neznašovy, Obytce, Odolenov, Olšany, Ondřejovice, Opálka, Ostřetice, Ostružno, Otín, Pačejov, Pečetín, Petrovice u Sušice, Petrovičky, Pích, Plánice, Plichtice, Podolí, Podmokly, Pohorsko, Poleň, Poleňka, Prášily, Předslav, Přestanice, Rabí, Radinovy, Radkovic, Rejštejn, Rohozno, Rovná, Rozsedly, Rudoltice, Řakom, Sklená Huť, Skránčice, Slavíkovice, Slatina, Slavošovice, Slivonice, Sobětice, Soběšice, Smrkovec, Soběšice, Soustov, Spůle, Srbice, Srní, Stará Lhota, Starý Láz, Strašín, Strážov, Strážovice, Střítež, Struhadlo,
-------------	---

	<p>Střeziměř, Svaté Pole, Svěradice, Svojsice, Svrčovec, Sušice, Šimanov, Špičák, Štěpanice, Štěpanovice, Štipoklasy, Švihov, Tajanov, Tedražice, Těchonice, Těšetiny, Těšov u Sušic, Tetětice, Točník, Trnčí, Třebomyslice, Třebýčina, Třebíšov, Tupadly, Tuškov, Tužice, Týnec, Úborsko, Uhlíště, Ujčín, Újezd u Chanovic, Újezd u Plánice, Újezdec, Úloh, Ústaleč, Vacovy, Vatětice, Velenovy, Velešice, Velhartice, Velké Hydčice, Velký Bor, Veřechov, Veselí, Vlkonice, Vícenice, Vílov, Vítov, Vlčkov, Vlčkovice, Volšovy, Vrhaveč, Vřeskovice, Záhorčice, Zámýšl, Zavlekov, Zborovy, Zbynice, Zbyslav, Zelená Lhota, Železná Ruda, Žďár, Želenov, Železná Ruda, Žihobce, Žichovice, Žiznětice.</p>
Obce bez údajů nebo bez stálého obyvatelstva	<p>Alžbětín, Červené Dřevo (Rothen Baum), Dobrá Voda (Gutwasser), Dolní Steindlberk, Debrník, Gsenget, Fuchsberg (Liščí), Hůrka, Javoří Pila, Kreuzberg, Městiště, Mokřany, Nová Hůrka, Nová Studnice (Neubrunn), Plzenec (Pilsenhof), Radošín (Ratschin), Stodůlky, Šternof (Sternhof), Vchynice – Tetov, Vogelsang, Velký Kozí Hřbet, Weberův a Lindlův Statek, Wunderbach, Zadní chalupy (Hinterhaäuser), Zhůří, Ždánov.</p>

Zdroj: Vlastní zpracování dle geoportal.gov.cz, 2014, Korčák et.al., 1934, Balcar et.al., 2006 s. 282-296.

Příloha číslo 7: Obce a neobydlená sídla v roce 2011

Obce	<p>Běhařov, Běšiny, Bezděkov, Biřkov, Bolešiny, Břežany, Budětice, Bukovník, Čachrov, Černíkov, Červené Poříčí, Čihaň, Címice, Dešenice, Dlačov, Dlouhá Ves, Dobrušín, Dolany, Domoraz, Dražovice, Frymburk, Hamry, Hartmanice, Hejná, Hlavňovice, Hnačov, Horažďovice, Horská Kvilda, Hrádek, Hradešice, Chanovice, Chlistov, Chudenice, Chudenín, Janovice nad Úhlavou, Javor, Ježovy, Kašperské Hory, Kejnice, Klatovy, Klenová, Kolinec, Kovčín, Křenice, Kvášňovice, Lomec, Malý Bor, Maňovice, Měčín, Mezihoří, Mlýnské Struhadlo, Modrava, Mochtín, Mokrosuky, Myslív, Myslovice, Nalžovské Hory, Nehodiv, Nezamyslice, Nezdice na Šumavě, Nýrsko, Obytce, Olšany, Ostřetice, Pačejov, Petrovice u Sušice, Plánice, Podmokly, Poleň, Prášily, Předslav, Rabí, Rejštejn, Slatina, Soběšice, Srní, Strašín, Sušice, Svěradice, Švihov, Tužice, Týnec, Újezd u Plánice, Velhartice, Velké Hydčice, Velký Bor, Vrhaveč, Vřeskovice, Zavlekov, Zborovy, Železná Ruda, Žihobce, Žichovice</p>
Obce bez údajů nebo bez stálého obyvatelstva	<p>Červené Dřevo (Rothen Baum), Dobrá Voda (Gutwasser), Dolní Kochánov, Dolní Steindlberk, Fuchsberg (Liščí), Gsenget, Hůrka, Humpolec, Chřepice, Javoří Pila, Kreuzberg, Kříženeč, Malý Kozí Hřbet, Matějovice, Mokřany, Nová Studnice (Neubrunn), Plzenec (Pilsenhof), Radošín (Ratschin), Suchý Kámen, Stodůlky, Šternov (Sternhof), Vatětice, Velký Kozí Hřbet, Vogelsang, Vracov, Velký Kozí Hřbet, Webrův a Lindlův Statek, Wunderbach, Zadní Chalupy (Hinterhäuser), Zhůří u Rejštejna, Zhůří, Ždánov.</p>

Zdroj: Vlastní zpracování dle Korčák et.al., 1934 s. 73-365, Balcar et.al., 2006 s. 282-296.

Příloha číslo 8: Zaměstnané ekonomicky aktivní obyvatelstvo podle obcí v roce 2011

Obec	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
Běhařov	8	44	10	12	4	8	2	1	5	11	2	107
Běšiny	35	108	24	40	23	17	24	15	15	25	25	351
Bezděkov	26	136	42	40	31	19	27	22	21	30	32	426
Biřkov	3	21	1	2	6	8	2	0	0	3	3	49
Bolešiny	32	81	23	46	24	13	28	18	14	20	31	330
Břežany	6	28	12	6	5	2	3	5	1	4	8	80
Budětice	16	28	8	3	3	3	5	11	4	6	12	99
Bukovník	3	9	4	3	1	1	1	0	3	6	1	32
Čachrov	39	37	17	18	12	5	9	12	9	19	18	195
Černíkov	24	64	10	11	4	2	4	0	3	9	19	150
Červené Poříčí	5	45	3	6	5	3	6	5	9	4	8	99
Číhaň	8	36	5	4	3	2	4	2	6	4	7	81
Čímice	8	18	8	13	4	3	4	3	3	8	5	77
Dešenice	26	108	19	16	12	6	11	7	9	13	37	264
Dlažov	17	45	12	13	11	4	11	15	12	5	13	158
Dlouhá Ves	35	79	27	38	9	14	21	9	8	27	42	309
Dobršín	0	14	2	10	4	4	0	4	0	4	6	52
Dolany	48	90	19	29	23	15	21	13	15	21	43	337
Domoraz	3	6	4	2	1	1	0	0	0	3	3	23
Dražovice	10	11	5	6	3	1	1	1	3	8	10	59

Frymburk	3	9	5	4	0	0	0	1	1	3	9	35
Hamry	3	18	5	1	5	3	3	0	0	8	6	52
Hartmanice	80	113	24	25	16	16	19	15	12	46	46	412
Hejná	9	27	9	4	7	2	5	1	4	4	9	81
Hlavňovice	55	33	25	20	8	4	11	5	2	20	10	193
Hnačov	6	11	0	3	1	1	3	1	1	8	2	37
Horažd'ovice	83	725	19 0	21 7	14 3	93	12 8	13 2	15 6	174	24 4	228 5
Horská Kvilda	6	0	0	0	0	5	1	2	0	9	4	27
Hrádek	63	149	45	78	25	25	27	25	28	44	63	572
Hradešice	32	42	13	13	10	4	5	7	7	7	10	150
Chanovice	29	133	44	12	11	5	8	27	11	15	49	344
Chlistov	1	11	6	2	0	4	4	4	3	0	6	41
Chudenice	31	87	29	19	17	6	10	20	16	33	33	301
Chudenín	25	87	28	10	9	7	6	7	10	21	28	238
Janovice nad Úhlavou	42	323	61	10 4	58	38	10 3	37	58	71	11 3	100 8
Javor	1	13	2	3	3	2	3	0	2	2	2	33
Ježovy	17	24	9	12	3	3	5	7	5	7	3	95
Kašperské Hory	50	105	47	29	19	27	37	38	32	90	94	568
Kejnice	6	14	6	1	3	2	1	0	3	2	5	43
Klatovy	26 1	260 4	58 8	94 1	51 3	65 2	75 8	68 4	82 6	103 1	98 7	984 5
Klenová	6	13	4	0	1	1	2	1	3	2	8	41

Kolinec	82	156	20	52	37	21	32	22	27	32	10 6	587
Kovčín	2	11	3	1	3	0	0	1	1	1	6	29
Křenice	4	29	2	9	7	4	1	0	6	1	8	71
Kvášňovice	11	13	1	2	2	0	0	1	1	2	5	38
Lomec	20	9	3	5	6	0	2	3	3	4	7	62
Malý Bor	26	74	28	18	9	5	10	6	11	12	26	225
Maňovice	0	3	0	0	1	1	0	0	1	0	2	8
Měčín	70	141	38	46	13	32	13	20	13	17	44	447
Mezihoří	5	10	1	2	1	1	3	0	2	4	8	37
Mlýnské Struhadlo	1	8	5	0	2	1	3	1	1	1	2	25
Modrava	8	2	0	0	0	4	5	0	0	12	0	31
Mochtín	35	99	34	41	24	9	33	14	33	19	55	396
Mokrosuky	14	12	0	6	2	1	4	2	1	3	7	52
Myslív	32	42	14	11	4	12	14	4	4	6	24	167
Myslovice	5	18	8	3	0	2	5	1	1	5	3	51
Nalžovské Hory	53	155	28	34	20	14	23	23	8	44	59	461
Nehodiv	9	2	2	3	3	1	1	0	1	1	8	31
Nezamyslice	4	17	5	2	5	3	2	2	5	8	21	74
Nezdice na Šumavě	9	19	13	12	4	3	6	8	1	16	28	119
Nýrsko	88	792	13 6	16 4	10 3	70	79	75	12 2	184	28 6	209 9
Obytce	9	24	3	8	5	4	4	1	5	14	14	91
Olšany	5	27	5	5	10	7	8	5	5	7	11	95

Ostřetice	7	8	1	0	1	3	3	1	0	2	2	28
Pačejev	25	86	30	18	35	13	15	20	6	12	28	288
Petrovice u Sušice	42	68	20	17	12	6	8	9	6	33	27	248
Plánice	53	226	71	50	34	25	45	32	41	54	77	708
Podmokly	4	13	4	12	4	2	5	2	1	6	12	65
Poleň	16	32	8	6	10	4	5	3	3	9	17	113
Prášily	17	2	1	1	2	8	7	0	2	27	9	76
Předslav	58	99	25	22	26	17	14	14	13	20	18	326
Rabí	17	48	7	18	16	9	9	14	7	17	27	189
Rejštejn	14	11	5	6	5	3	11	1	3	7	16	82
Slatina	6	24	4	2	0	1	2	3	0	2	7	51
Soběšice	56	39	9	13	5	9	14	6	5	40	43	239
Srní	21	10	3	6	0	4	9	2	2	37	14	108
Strašín	19	28	7	10	5	6	7	15	6	12	12	127
Strážov	48	216	45	36	26	19	22	32	17	36	47	544
Sušice	15 0	118 3	32 0	57 1	18 5	24 9	25 9	31 0	35 2		50 0	463 6
Svéradice	8	51	9	19	0	1	6	9	4	7	18	132
Švihov	59	218	41	44	39	37	28	48	46	60	66	686
Tužice	1	12	2	2	1	0	2	1	1	4	1	27
Týnec	18	46	14	10	9	6	3	1	6	6	10	129
Újezd u Plánice	8	12	4	2	3	1	2	0	1	4	4	41
Velhartice	60	96	14	23	16	17	21	20	7	30	42	346
Velké	4	36	16	6	6	4	1	1	9	6	13	102

Hydčice												
Velký Bor	31	86	29	7	15	15	4	16	7	15	36	261
Vrhavěč	25	101	34	53	30	27	35	30	26	34	25	420
Vřeskovice	7	38	8	12	11	6	3	5	13	8	9	120
Zavlekov	15	63	16	12	1	8	9	8	6	9	23	170
Zborovy	4	13	6	4	3	5	5	0	3	4	5	52
Železná Ruda	41	62	19	94	50	35	38	33	28	281	13 4	815
Žihobce	42	44	15	12	11	13	14	20	6	12	30	219
Žichovice	16	61	31	30	19	7	16	15	15	22	34	266

Zdroj: ČSÚ, 2011.

A - Zemědělství, lesnictví, rybolov

B - Průmysl

C - Stavebnictví

D - Velkoobchod, maloobchod, opravy a údržba motorových vozidel

E - Doprava a skladování

F - Obchod s nemovitostmi, vědecká a technická činnost, administrativní činnost

G - Veřejná správa a obrana, sociální zabezpečení

H - Vzdělávání

I - Zdravotní a sociální péče

J - Ostatní odvětví

K - Nezjištěno

L - Počet ekonomicky aktivních zaměstnaných obyvatel

Příloha číslo 9: Základní charakteristika zaniklých sídel

Zaniklé sídlo	Poslední kladný počet obyvatel	Období zániku	Důvod zániku
Alžbětín	1930-717	1945-1950	Budování hraničního pásma

Červené Dřevo	1930-57	1945-1950	Odsun Německého obyvatelstva
Dobrá Voda	1930-459	1950-1960	Vojenský újezd Dobrá Voda
Dolní Kochánov	1950-10	1960-	Vylidnění obyvatelstva
Dolní Steindlberk	1930-176	1945-1950	Odsun německého obyvatelstva
Debrník	1930-221	1945-1950	Budování hraničního pásma
Fuchsberg (Liščí)	1930-321	1945-1950	Budování hraničního pásma
Gsenget	1930-33	1945-1950	Odsun německého obyvatelstva
Humpolec	14930-110	1950-	Vylidnění obyvatelstva
Hůrka	1930-382	1950-1960	Vojenský újezd Dobrá Voda
Chřepice	1950-11	1950-	Vylidnění obyvatelstva
Javoří Pila	1930-19	1945-1950	Budování hraničního pásma
Kreuzberg	1930-3	1960-	Budování hraničního pásma
Kříželec	1950-12	1960-	Vylidnění obyvatelstva
Malý Kozí Hřbet	1930-195	1945-1950	Odsun německého obyvatelstva
Matějovice	1950-39	1960-	Vylidnění obyvatelstva
Městiště	1930-103	1945-1950	Vybudování vojenské střelnice
Mokřany	1930-	1950-	Budování hraničního pásma
Nová Hůrka	1930-428	1945-1950	Odsun německého obyvatelstva
Nová Studnice	1930-57	1945-1950	Odsun německého obyvatelstva
Plzenec	1930-100	1945-1950	Odsun německého obyvatelstva
Radošín	1930-34	1945-1950	Budování hraničního pásma
Suchý Kámen	1950-2	1950-	Budování hraničního pásma
Stodůlky	1930-1636	1950-1960	Vojenský újezd Dobrá Voda
Šternof	1930-36	1945-1950	Odsun německého obyvatelstva
Vatětice	1950-66	1950-	Vylidnění obyvatelstva
Vchynice Tetov	1930-543	1945-1950	Odsun německého obyvatelstva

Vogelsang	1930 - 186	1950-1980	Vylidnění obyvatelstva
Vracov	1950-8	1950-	Vylidnění obyvatelstva
Velký Kozí Hřbet	1930-125	1945-1950	Odsun německého obyvatelstva
Weberův a Lindlův Statek	1930-134	1945-1950	Odsun německého obyvatelstva
Wunderbach	1930-37	1945-1950	Odsun německého obyvatelstva
Zadní Chalupy	1930-156	1950-1960	Vojenský újezd Dobrá Voda
Zhůří u Rejštejna	1950-41	1950-1960	Budování radarové stanice
Zhůří	1930-623	1945-1950	Odsun německého obyvatelstva
Žďánov	1930-94	1945-1950	Odsun německého obyvatelstva

Zdroj: Vlastní zpracování dle Korčák et.al., 1934 s. 73-365, Balcaret.al., 2005 s. 282-296, Zanikleobce.cz, 2014, Mapy.cz, 2014.

Zaniklá sídla v okrese Klatovy

Legenda

Profilový rok, ve kterém bylo sídlo zaniklé

- 1950
- 2011

Zdroj: vlastní zpracování v softwaru ArcMap 10.2 (2013);
podkladová mapa z Geoportálu (2013), data z ČSÚ (2006)
a Státním úřadem statistickým (1934)

Příloha číslo 11: Informační tabule na místě bývalého zámku v Debrníku

Zdroj: Jiří Opatrný, 2014.

Příloha číslo 12: Budova bývalé roty PS na Debrníku

Zdroj: Jiří Opatrný, 2014.

Příloha číslo 13: Zámek Debrník na historické fotografii

Zdroj: Jaroslav Pořízka, zanikleobce.cz, 2005.

Příloha číslo 14: Javoří Pila

Zdroj: Jiří Opatrný, 2014

Příloha číslo 15 Místo bývalé osady Javoří Pila

Zdroj: Jiří Opatrný, 2014

Příloha číslo 16 Místo bývalé osady Javoří Pila

Zdroj: Jiří Opatrný, 2014.

Příloha číslo 17: Hostinec u Tetřeva na historické fotografii

Zdroj: Jan Reichardt, zanikleobce.cz, 2006.

Příloha číslo 18: Stodůlky

Zdroj: Jiří Opatrný, 2014.

Příloha číslo 19: Místo bývalé osady Stodůlky

Zdroj: Jiří Opatrný, 2014.

Příloha číslo 20: Křížek na místě bývalého kostela v osadě Stodůlky

Zdroj: Jiří Opatrný, 2014.

Příloha číslo 21: Pozůstatek po přítomnosti ČSLA ve Stodůlkách

Zdroj: Jiří Opatrný, 2014.

Příloha číslo 22: Kaple sv. Šebestiána, škola, sídlo rychtáře a hostinec ve Stodůlkách

Zdroj: Emil Kintzl, zanikleobce.cz, 2009.

Příloha číslo 23 Místo bývalé osady Zhůří

Zdroj: Jiří Opatrný, 2014.

Příloha číslo 24 Místo bývalé osady Zhůří

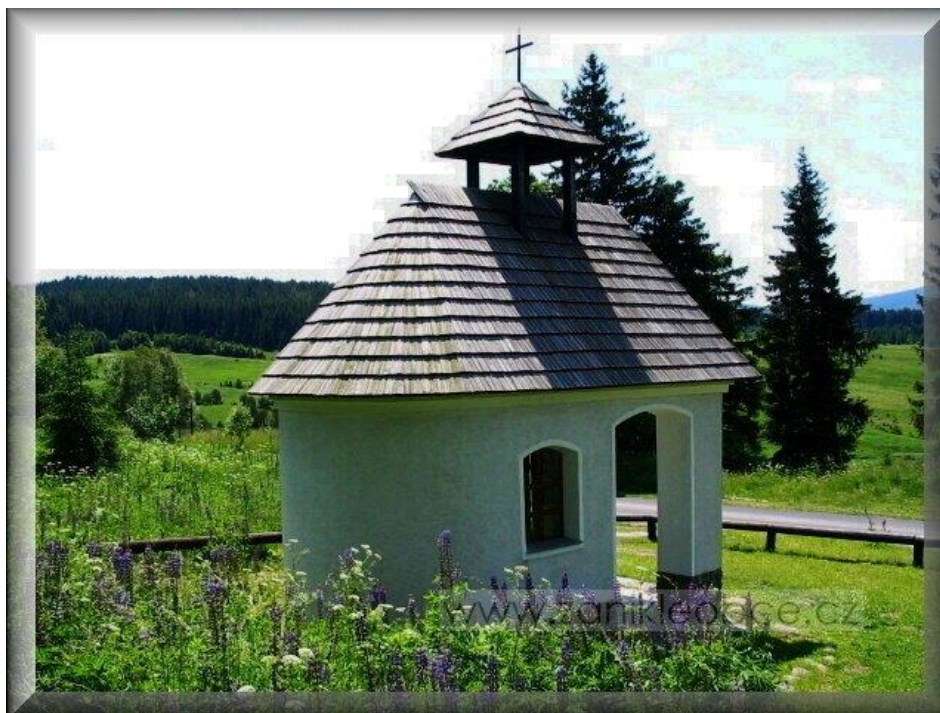
Zdroj: Jiří Opatrný, 2014.

Příloha číslo 25: Kříž smíření na místě bývalé osady Zhůří

Zdroj: Petr Bílek, zanikleobce.cz, 2012.

Příloha číslo 26: Kaplička Nejsvětější trojice na místě bývalé osady Zhůří

Zdroj: Petr Bílek, zanikleobce.cz, 2012.

Příloha číslo 27: Osada Zhůří na historické fotografii

Zdroj: Kamil Klusák, zanikleobce.cz, 2012.

Příloha číslo 28: Místo bývalé osady Suchý Kámen

Zdroj: Jiří Opatrný, 2014

Příloha číslo 29: Místo bývalé osady Matějovice

Zdroj: Jiří Opatrný, 2014.

Příloha číslo 30: Srní z pohledu od Prášil

Zdroj: Jiří Opatrný, 2014.

Příloha číslo 31: Staré Srní

Zdroj: Jiří Opatrný, 2014.

Příloha číslo 32: Kostel Nejsvětější trojice v Srní

Zdroj: Jiří Opatrný, 2014.

ABSTRAKT

Tato bakalářská práce je zaměřena na popsání a ukázání změn v sídelním systému v české části Šumavy od počátku 20. století. Jako názorné území bylo vybráno území okresu Klatovy. Sídelní systém je území osídlené člověkem, ve kterém se rozvíjejí sídla různých typů a velikostí. Výzkum struktury sídelního systému proběhl na základě rozboru jeho základních částí ve čtyřech letech a to v letech 1900, 1930, 1950 a 2011. Údaje o struktuře sídelního systému v jednotlivých letech jsou v této práci porovnávány mezi sebou. Nejvíce jsou porovnávány údaje z let 1930 a 1950 kvůli historickým událostem, které se mezi těmito roky udály. V práci je i základní historický vývoj daného období. Rok 2011 je jako poslední a nejbližší rok současnosti rozebrán s větší důkladností. Struktura sídelního systému je zkoumána především díky údajům o počtu samostatných obcí, počtu částí obcí, počtu sídel, počtu zaniklých sídel, velikostech největších obcí a velikostních kategorií sídel.

Klíčová slova: sídelní systém, struktura, okres, sídlo, obec.

ABSTRACT

This bachelor thesis is focused on describing and showing changes in the settlement system in the Czech part of the Bohemian Forest from the beginning of the 20th century. As an illustrative territory was chosen the district of Klatovy. The settlement system is a territory inhabited by human where is developing settlements of various types and sizes. The research of structure of the settlement system took place on base the analysis of its base parts in four years and the years are 1900, 1930, 1950 and 2011. Figures about the settlement system in this four years are compare in this thesis. Most are compared figures for from years 1930 and 1950 due to historical events, which took place in this period. Year 2011 is the last and the nearest year of today. This year is analyzed with greater thoroughness. The structure of the settlement system is primarily research thanks the figures of number of municipalities, number of parts of municipalities, number of settlements, number of extinct settlemnets, sizes of the biggest municipalities and size categories of settlements.

Key words: settlement system, structure, district, settlement, municipal.